

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ

ΥΠΟ

ΞΕΝ. Ε. ΖΟΛΩΤΑ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΓΓ. Θ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΥΦΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ
1934

Ἐτυπώθη τὸν Μάϊον τοῦ 1934 εἰς
τὸ Ἔργοστάσιον Γραφικῶν Τεχνῶν τοῦ
Ἐκδοτικοῦ Οἴκου Δημητράκου Α. Ε.

PRINTED IN GREECE — 1934

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΕΤΟΣ 3

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1934

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ο ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΚΑΙ Η ΦΟΡΟΠΙΕΣΙΣ ΚΑΤΑ ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ὑπὸ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Δ. ΡΕΔΙΑΔΗ

Ἐολόκληρος ἢ καθ' ὠρισμένην τινὰ κατεύθυνσιν φορολογικὴ δραστηριότης τοῦ Κράτους ἐκδηλοῦται ἐπὶ τοῦ φορολογουμένου διὰ τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ. Ἐκμηδενιζομένου τούτου ἐξαφανίζεται καὶ ὁ φόρος, ὑπερβαίνοντος δ' αὐτοῦ καθωρισμένον τι ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς Δημ. Οἰκονομικῆς μέτρον, δύναται νὰ ἐξαφανισθῇ ἢ οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς χώρας, ἔτι δὲ περαιτέρω, καὶ ἡ φυσικὴ ζωὴ ἐν αὐτῇ.

Ἐκ τῆς ἐρεύνης ἐπομένως τοῦ συνολικοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, δηλαδή τοῦ ἀπαρτιζομένου ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τῶν συντελεστῶν τῶν ἐμμέσων φόρων (καταναλώσεως—δασμῶν), τῶν ἀμέσων ἐπὶ τῆς προσόδου καὶ τοῦ ἀμέσου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, δύναται νὰ συναχθῇ ἡ ἐπάρκεια τοῦ φορολογικοῦ συστήματος τούτου, ἡ προσαρμογὴ του πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς Δημ. Οἰκονομικῆς καὶ ἡ ἐπίδρασις του ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας. Εἰς τὴν ἔρευναν δὲ ταύτην περιελήφθησαν πάντες οἱ πραγματικῶς ἀναγκαστικοῦ χαρακτῆρος ἔμμεσοι καὶ ἄμεσοι φόροι ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ συμπτωματικοὶ τοιοῦτοι ἐπὶ τῆς κινήσεως τῶν κεφαλαίων (μεταβιβάσεως, κληρονομιῶν, δωρεῶν καὶ προικῶν κλπ.),¹ οὐδὲ εἰ-

1. Τὸ συμπληρωματικὸν βᾶρος ἐκ τῶν συμπτωματικῶν τούτων ἀμέσων φόρων δύναται ἐπίσης νὰ ὑπολογισθῇ κατὰ μέθοδον ἀνάλογον πρὸς ἐκείνην τοῦ de Foville διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ Ἐθν. Εἰσοδήματος (Gini, L'ammontare e la composizione della ricchezza delle nazioni, 1919).

δικώτεροί τινες φόροι πρὸς ὄφελος τοπικῶν ταμείων καὶ εἰδικῶν ὀργανισμῶν.

Διχάζεται δ' ἡ ἔρευνα τοῦ συνολικοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ κατ' ἀνάγκην εἰς τὴν ἐξέτασιν, ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ κατὰ πόσον ὁ φορολογικὸς συντελεστής, ἀνεξαρτήτως τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, εἶναι ἐν τῇ ἐξελίξει του κατὰ μέγεθος εἰσοδήματος προσηρμοσμένος πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς Δημ. Οἰκονομικῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ κατὰ πόσον οὗτος θίγει, διὰ τοῦ φόρου ὃν ἀφαιρεῖ ἐκ τοῦ εἰσοδήματος, τὴν δέουσαν ἀνάπτυξιν τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων τῆς χώρας.

Ἡ πρώτη ἔρευνα ἀφορᾷ τὴν μορφήν τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, ἡ δευτέρα τὸ μέγεθος, ἄλλως, τὸ ὕψος αὐτοῦ.

Ι.—Ὅπως ἐρευνήθη ἡ μορφή τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, δηλαδὴ ἡ ἐν τοῖς πράγμασιν προσαρμογὴ του πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς Δημοσίας Οἰκονομικῆς, ἀρκεῖ νὰ ἐξετασθῇ ὁ τρόπος καθ' ὃν οὗτος αὐξάνει ὅταν αὐξάνη τὸ εἰσόδημα, ἡ δὲ διατύπωσις τοῦ τρόπου τούτου εἰς μαθηματικὸν τύπον, ἀπαραίτητον ἐπὶ τοῦ προκειμένου, μόνον διὰ τῆς χρήσεως τῶν μαθηματικῶν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ, τοῦτο δ' ἀνεγνώρισαν ἤδη καὶ αὐτοὶ οἱ πολέμιοι τῆς χρησιμοποίησεως τῶν μαθηματικῶν ἐν τῇ Οἰκονομικῇ (Leroy—Beaulieu, Guyot, Lotz, κ.λ.π.).

Ἡ ἀνάπτυξις ὁμως τοῦ μαθηματικοῦ λογισμοῦ δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν εἰμὴ μόνον ἀπὸ ὠρισμένων θεμελιωδῶν βάσεων, τοιαῦται δὲ εἶναι οἱ γνωστοὶ κανόνες τῆς Δημοσίας Οἰκονομικῆς¹, ἀφ' ἧς οὗτοι διευτυπώθησαν ὑπὸ τοῦ Adam Smith (Inquiry into the nature and causes of the wealth of Nations, 1776), ἐξ ὧν ἡ ἀρχὴ καθ' ἣν «ἐκάστος ὀφείλει νὰ εἰσφέρει εἰς τὸ Κράτος ἀναλόγως τῶν δυνάμεών του», καταστᾶσα ἀπὸ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως συνταγματικὴ ἐπιταγή, ἦτο παλαιόθεν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἀνεγνωρισμένη (Jung, Lehrb. d. Finanzwiss., 1785, § 215).

Μολονότι ὁμως αἱ βάσεις αὗται, ἐφ' ὧν στηριζόμενος ὁ μαθηματικὸς λογισμὸς ἔδει νὰ παράσχη τὴν μορφήν τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, ἦσαν πρὸ αἰῶνος τοῦλάχιστον ἀνεγνωρισμέναι, μολονότι ἐὰν ἐπὶ τῶν βάσεων τούτων μόνον ἐστηρίζετο ὁ μαθηματικὸς λογισμὸς, μόνον εἰς μίαν μορφήν καὶ μόνον μίαν διὰ τὸν φορολογικὸν

1. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν θεωρημάτων τῆς Μαθηματικῆς Οἰκονομίας, ὡς αὕτη διευτυπώθη ὑπὸ τοῦ Pareto (Murray, Econ. Polit. 1920, ἰδ. Probl. fondam. della Econ. finanz. ἐν Giorn. d. Econ. 1926, 256) ἠδυνήθη νὰ συναγάγῃ ἀπ' εὐθείας τὰς ἀρχὰς ταύτας τῆς Δημ. Οἰκονομίας (Rediadis, Theor. Finanzwiss. ἐν Finanz—Archiv, 45, 1).

συντελεστήν ἔδει νὰ εἶχε καταλήξει, ἐν τούτοις ἐν τῇ πράξει ἔχουν γείνει ἀποδεκταί, ἐφαρμοσθεῖσαι εἰς τὰ φορολογικὰ συστήματα διαφόρων Κρατῶν, ποικίλαι μορφαί τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος. Οὕτω, ἐν Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ἑλλάδι, ἐφηρμόσθη ὑπερβολικὴ μορφή διὰ τὸν φορολογικὸν συντελεστήν, χωρὶς ποτὲ νὰ δοθῇ ἐξήγησις τις διὰ τὴν προτίμησιν ταύτην, ἐνῶ ἐν Γερμανίᾳ φαίνεται μᾶλλον ἐπικρατήσασα ἡ λογαριθμικὴ μορφή στηριζομένη εἰς τὴν περὶ τοῦ «ἠθικοῦ προσδοκίμου» (*espérance morale*) θεωρίαν τοῦ Daniel Bernoulli (Π. Ρεδιάδη, Θεωρ. Δημοσ. Οἰκονομίας, 1927 σ. 64), ἄλλην δὲ μορφήν προέτεινεν ὁ Crammer. Ἡ ποικιλία τῆς μορφῆς τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, ὀφειλομένη εἰς ἐμπειρικὰς καὶ αὐθαιρέτους ἀντιλήψεις, προφανῶς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπότοκος τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Λογισμοῦ ἐπὶ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς Δημοσίας Οἰκονομικῆς, ἐξ ἧς μία καὶ μόνον μία μορφή, καὶ μάλιστα οὐχὶ ὑπερβολικὴ, οὔτε λογαριθμικὴ, ὡς θὰ ἴδωμεν, ὤφειλε νὰ προέλθῃ.

Ἐπιχειρήσας ἄλλοτε νὰ ἐξεύρω τὴν μοναδικὴν ταύτην μορφήν τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς Δημ. Οἰκονομικῆς, παρετήρησα ὅτι, ὅπως ἕκαστος φορολογεῖται ἀναλόγως τῶν δυνάμεών του, ἀρκεῖ ἵνα ἐκ τῆς ἀριθμητικῆς ποσότητος ἣτις ἀντιπροσωπεύει τὴν δημοσιονομικὴν ἀξίαν τῶν ἀγαθῶν ἀφαιρεθῇ ποσότης ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀξίαν ταύτην. Εὗρον δὲ ὅτι «ἡ δημοσιονομικὴ ἀξία τοῦ εἰσοδήματος E ἰσοῦται πρὸς τὸ μηχανικὸν ἔργον τοῦ κεφαλαίου M κινουμένου μετὰ ταχύτητος v (*Umlaufsgeschwindigkeit*), ἥτοι πρὸς $\frac{Mv^2}{2}$ καὶ ὅτι φορολογικός τις¹

συντελεστής ϕ , ἐπιτιθέμενος ἐπὶ τῆς ἀξίας ταύτης τοῦ εἰσοδήματος, θὰ καθίστατο, ὑπολογιζόμενος ἐπ' αὐτοῦ τοῦ εἰσοδήματος, ἴσος πρὸς

$$(1) \quad f = \left(\frac{E}{E_0} \right)^{\frac{i}{n}}$$

ἐνθα E εἶναι τὸ εἰσόδημα, E_0 τὸ ἐλάχιστον συντηρήσεως, i ὁ τόκος τοῦ χρήματος ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ n ὁ λόγος τῶν δύο συντελεστῶν f καὶ ϕ , ἥτοι $\frac{f}{\phi}$, παράμετρος ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τοῦ Κράτους ὑπολογιζομένη (Rediadis, *Theorie einer dynamischen Besteuerung*, München, 1923, ὁμ. Θεωρ. Δημ. Οἰκον. 1927, 66). Ἡ ἐξίσωσις αὕτη

1. Ἡ συνάρτησις αὕτη εἶναι ἐνδεικτικὴ (*fonction—indice*) κατὰ τὸν Pareto (Ρεδιάδη, Θεωρ. Δημ. Οἰκον. 1927, σ. 37).

παριστώσα παραβολήν διὰ $v^2=4n$ ἐκφράζει τὸν δυναμικὸν συντελεστήν.

Ἡ ἀνωτέρω νέα ἔκφρασις τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ εἶναι προφανῶς γενική, δηλαδή ἐξετάζει τὸ εἰσόδημα γεγεννημένον, ἀλλ' ἀνεξαρτήτως τοῦ τρόπου καθ' ὃν παρήχθη ὑπὸ τοῦ κατόχου, δηλαδή ἀνεξαρτήτως τοῦ γνωστοῦ ἐν τῇ Πολ. Οἰκονομίᾳ κύκλου τοῦ μετασχηματισμοῦ, πρὸς ἄμεσον ἄλλαις λέξεσι κατανάλωσιν, πρὸς σχηματισμὸν παραγωγικοῦ κεφαλαίου (*épargne-capital*) καὶ πρὸς ἀποταμίευσιν (Murray, ἔ.ἄ., 163).

II.--Ἡ παλαιότερα θεωρία στηριζομένη μᾶλλον εἰς τὴν κεφαλαιοκρατικὴν οἰκονομίαν (Smith, Ricardo) ἔκρινε τὰ δημοσιονομικὰ φαινόμενα ὡς φαινόμενα πολιτικά, ἐξωοικονομικά, ἀπομεμονωμένα τῶν λοιπῶν οἰκονομικῶν φαινομένων καὶ ἔχοντα ἀπλῶς οἰκονομικὰς συνεπείας. Ἡ νεωτέρα ἀντιθέτως θεωρία, ἥς πρόδρομοι δύνανται νὰ θεωρηθοῦν οἱ φυσιοκράται, θεωρεῖ τὰ δημοσιονομικὰ φαινόμενα ὡς ἐπιστέγασμα τῶν γενικῶν οἰκονομικῶν φαινομένων κατὰ τοὺς θεωρητικούς τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς «ἡδονιστάς» (Einaudi, Graziani κ.λ.π.), καθ' οὓς ὑπάρχει ἄμεσος μεταξὺ ἀτομικῶν καὶ δημοσίων ἀναγκῶν σχέσις. Ἡ πρώτη τῶν θεωριῶν τούτων στερεῖται τοῦ ἐποικοδομητικοῦ χαρακτήρος, ἡ δευτέρα δυσκόλως δύναται νὰ τηρήσῃ λογαριασμὸν τῆς μεταπτώσεως τοῦ φόρου (*translation*) κατὰ τὴν περίπτωσιν ἰδίᾳ τῶν νομικῶν προσώπων. Ὅπως δὲποτε ἡ δευτέρα αὕτη θεωρία φαίνεται τό γέ νυν ἔχον κυριαρχοῦσα ἐπὶ τοῦ πεδίου τουλάχιστον τῆς ἐρέυνης (Stamp, *The fundam. principles of taxation*, 7). Οὕτω ἡ συντελεσθεῖσα πρόδος ἐν τῇ Δημ. Οἰκονομικῇ καὶ ἰδίως αἱ ἐργασίαι τῶν Stamp, Lotz, Grizziotti, Snowden, Boldrini καὶ ἄλλων ἀπέδειξαν τὴν ἀνάγκην ὅπως λόγῳ τῆς αὐξήσεως τῶν φόρων εἰς τὰ σύγχρονα Κράτη λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ὁ κύκλος οὗτος τῶν μετασχηματισμῶν τοῦ εἰσοδήματος, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως ἐξακριβῶται ὅτι ἡ δημοσιονομικὴ δράσις τοῦ Κράτους, ἐνταθεῖσα ἐξαιρέτως κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη, δὲν θίγει ἐπιβλαβῶς τὸν ἀνωτέρω θεωρηθέντα μετασχηματισμὸν τῶν εἰσοδημάτων, εἴτε μειοῦσα τὴν κατανάλωσιν πρὸς συντήρησιν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ λαοῦ, εἴτε παρακωλύουσα τὴν πλουτοπαραγωγικὴν τῆς χώρας ἀνάπτυξιν, αὕτη δ' εἶναι ἡ πλουτοπαραγωγικὴ ἀποψις τῆς φορολογίας. Οὕτω, ἡ εἰσφορικὴ ἰκανότης χώρας τινὸς μετρεῖται «ἀπὸ ὀλόκληρον τὸ μέρος τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ εἰσοδήματος καθ' ὃ ὑπερβάλλεται ἢ ἐλάχιστη κατανάλωσις, ἥτις εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν δια-

τήρησιν τῆς ζωῆς ἐν τῇ χώρᾳ εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον», μὴ θεωρουμένου τοῦ φόρου ὡς ἀπλῶς ἑνὸς μέρους τοῦ εἰσοδήματος, ὡς τοῦτο ἐμφανίζεται ἐν τῷ τύπῳ (1) τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, ἀλλ' ὡς ἀντανεκλώντες μόνον ἐπὶ τινος εἰδικώτερον καθοριζομένου μέρους τοῦ εἰσοδήματος, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξασφαλισθῆ ἢ ἐπαρκῆς συντήρησις τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ζωὴν καὶ ἡ πλουτοπαραγωγικὴ ἀνάπτυξις τῆς χώρας, ὅθεν ἔλκουν τὴν δύναμιν των καὶ τὰ δημόσια οἰκονομικά.

Περαιτέρω, ἀνεξαρτήτως τῆς πλουτοπαραγωγικῆς ταύτης ἀπόψεως, ἥτις ἔχει ἀντικειμενικὸν χαρακτήρα καὶ ἀναφέρεται μᾶλλον εἰς τὸν οἰκονομικὸν ἄνθρωπον (*homo oeconomicus*), ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν συγχρόνων κοινωνιστικῶν θεωριῶν, εἰσήχθη ἐν τῇ Δημ. Οἰκονομίᾳ καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀπὸ ὑποκειμενικῆς ἀπόψεως ἐξετάσεως τοῦ φόρου, ἡ κοινωνιστικὴ δηλαδή ἀποψις, καθ' ἣν πρέπει νὰ συνεξετάζηται ὁ ἀτομικὸς κόπος ὃν ἤσκησεν ὁ φορολογούμενος πρὸς πορισμὸν τοῦ εἰσοδήματος του, ἀναλόγως τῆς προελεύσεως αὐτοῦ, ἐξ ἐργασίας ἢ κεφαλαίου ἢ ἐκ τῆς συνεργασίας ἀμφοτέρων (διαφορισμὸς τοῦ εἰσοδήματος), ὡς ἐπίσης καὶ τὰ βάρη ἅτινα πίπτουν ἐπ' αὐτοῦ, λόγῳ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτωμένων κοινωνικῶς ἢ οἰκονομικῶς ἄλλων ἀτόμων (*Haushaltung*), ἧς πρώτην μνείαν εὐρίσκομεν παρ' Ἀριστοτέλει (Πολιτ. Β', 7, 3), ἡ δὲ ἀποψις αὕτη θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ ἄλλοτε εἰδικώτερον.

Οὕτω εἰσήχθη ἐν τῇ Δημ. Οἰκονομίᾳ ἡ ἔννοια τῆς εἰσφορικῆς ἰκανότητος (*capacité contributive, Steuerfaehigkeit*), ὡς τοῦ μέρους τοῦ εἰσοδήματος ἐφ' οὗ καὶ μόνον δύναται νὰ ἐνασκηθῆ ἡ δημοσιονομικὴ δραστηριότης καὶ ὅπερ κατόπιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Stamp, Boldrini καὶ ἄλλων διετύπωσα ἄλλοτε (Ρεδιάδη, Ἔκθ. μειοψηφ. πρὸς τὴν Βουλὴν εἰς τὸν προῦπολ. 1932—33, σ. 24), ὡς τὸ ὑπόλοιπον ὅπερ ἀπομένει ὅταν ἀπὸ τὸ εἰσόδημα τοῦ ἀτόμου Ε ἀφαιρεθοῦν τὰ ποσὰ ἅτινα ἀπαιτοῦνται α) διὰ τὴν συντήρησιν εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸν ἐπαγγελματικὸν ἐφοπλισμὸν τῶν ἀτόμων, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς φυσιολογικῆς ἐτησίας αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, β) διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ παραγωγικοῦ κεφαλαίου (ἀπόσβεσις, ἀνανέωσις, κλπ.), γ) διὰ τὴν δημιουργίαν ἀποταμιεύσεως διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀπροβλέπτων κρίσεων καὶ τὴν αὐξήσιν τῶν κεφαλαίων (*Stamp, Wealth and taxable capacity*, p. 113), ἥτοι, ἂν κληθῆ κ ἡ κατανάλωσις, π τὸ παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ ε ἡ ἀποταμίευσις, ἡ εἰσφορικὴ ἰκανότης I θὰ ᾔ:

$$(2) \quad I = E - (κ + π + ε)$$

Ἡ ἔκφρασις αὕτη τῆς εἰσφορικῆς ἰκανότητος εἶναι εἰδικωτέρα ἔκφρασις τῶν «δυνάμεων» ἐκάστου, ἢ ἀφορᾷ ἢ ἀνωτέρω θεωρηθεῖσα ἀρχή. Ἐπὶ τῆς ἰκανότητος, νομίζω, ταύτης καὶ μόνον ἐπὶ ταύτης, δηλαδή μόνον ἐπὶ τοῦ ἀπομένοντος ἐκ τοῦ εἰσοδήματος μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κύκλου τῶν μετασχηματισμῶν αὐτοῦ, πρέπει νὰ ἐπιτίθεται ὁ φόρος ὡς ἀναλογικὸν μέρος αὐτῆς, δυνάμενον καὶ ὀλόκληρον ἐν ἀνάγκῃ τὴν εἰσφορικὴν ἰκανότητα νὰ ἀπορροφήσῃ, οὐδέποτε ὅμως πλέον αὐτῆς, διότι τότε θὰ ἔθιγε τὴν ἀποταμίευσιν, ἐλαττουμένης τῆς ἀντοχῆς τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας, ἰδίως κατὰ τὰς κρίσεις, ἢ περαιτέρω τὸ παραγωγικὸν κεφάλαιον, ὅθεν θὰ ἐπήρχετο μελλοντικὴ μείωσις τοῦ εἰσοδήματος, ἐξ οὗ ἔλκει τὴν δύνάμιν τοῦ ὀφόρος. Τέλος θὰ ἠδύνατο νὰ θίξῃ καὶ αὐτὴν τὴν κατανάλωσιν, τοῦθ' ὅπερ θὰ συνεπήγετο τὴν φυσιολογικὴν, οἰκονομικὴν καὶ δημοσιονομικὴν ἀθλιότητα τῆς χώρας¹.

Ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκφράσεως (2) τιμῆ τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ κατὰ τὴν θεωρίαν μου ταύτην διαφέρει τῆς ἐκφράσεως (1) κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐνῶ ἡ (1) ἐξετάζει τὸ εἰσόδημα ὀλόκληρον, ὡς τοῦτο παρέχεται εἰς τὴν δημοσιονομικὴν δρᾶσιν, ἥτις χωρὶς νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸν τρόπον τῆς διαθέσεως τοῦ εἰσοδήματος, ἀρκεῖται εἰς τὴν ἀφαίρεσιν διὰ τοῦ φόρου μέρους αὐτοῦ, ὅπερ κατ' ἐκτίμησιν αὐθαίρετον δὲν παραβλάπτει τὴν φυσιολογικὴν καὶ οἰκονομικὴν τῆς χώρας ἀνάπτυξιν, τὸναντίον ἡ (2), προχωροῦσα περαιτέρω, θεωρεῖ τὸ εἰσόδημα συμφώνως πρὸς τὸν ἀπαραίτητον κύκλον μετασχηματισμοῦ, ἐξαιρεῖ δηλαδή ἐκ τῆς φορολογίας τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν ζωὴν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν μελλοντικὴν πρόοδον τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας μέρη τοῦ εἰσοδήματος. Ἀποτελεῖ δηλαδή ἡ (2) τὴν βάσιν διὰ τὴν δευτέραν οὕτως εἰπεῖν προσέγγισιν πρὸς συναγωγὴν μορφῆς συντελεστοῦ συμφώνου πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Δημ. Οἰκονομίας. Βεβαίως θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι λαμβανομένης μικροτέρας τιμῆς διὰ τὸ n , τοῦ τύπου (1) θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξασφαλίσῃ τις τὸ ἄθικτον τοῦ κύκλου τοῦ οἰκονομικοῦ μετασχηματισμοῦ, οὐδεὶς ὅμως παρέχεται τρόπος βεβαιώσεως τοιαύτης τιμῆς τοῦ n ὥστε τοῦτο πράγματι συμβαίνει. Περὶ τούτου μόνον ἡ (2) δύναται νὰ μᾶς ἐξασφαλίσῃ. Οἱ λοιποὶ ἐν χρήσει φορολογικοὶ συντελεσταί, ἰδίως ὁ ὑπερβολικὸς, οὐδεμίαν θεωρητικὴν βάσιν ἔχουν, εἶναι δ'

1. Ὁ Snowden εἶπε: «I always took at what we leave him» καὶ ὁ Pareto: «il est singulier que les politiciens, qui se lamentent lorsque le nombre de leurs contribuables n'augmente pas assez rapidement, ne se soient jamais avisés que la meilleure manière de favoriser la reproduction des hommes comme celle des animaux est de leurs assurer un certain bien être» (Cours d'Econ. Politique 1906).

ἀπλᾶ ἀποκυήματα τῆς ἐμπειρικῆς φοροτεχνικῆς ὑπηρεσίας, μακρὰν πάσης ἐπιστημονικῆς βάσεως διαμορφωθέντες.

III.—Ὁ ἀκριβῆς ἐπομένως καθορισμὸς τῆς μορφῆς τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ μόνον ὅταν στηριχθῆ ἐπὶ τῆς σχέσεως (2) δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ. Ἡ ἐφαρμογὴ ὅμως τῆς σχέσεως ταύτης (2), ἣτις θὰ παρεῖχε τὴν δι' ἕκαστον μέγεθος εἰσοδήματος εἰσφορικὴν ἰκανότητα, ἥς μέρος θὰ συνίστα τὸν φόρον, προϋποθέτει τὸν προγενέστερον στατιστικὸν προσδιορισμὸν τῶν συνιστωσῶν τὴν ἔκφρασιν ταύτην ποσοτήτων δι' ἕκαστον μέγεθος καὶ εἶδος εἰσοδήματος, ἥτοι τῆς καταναλώσεως διὰ τὴν συντήρησιν εἰς τὴν ζωὴν, τοῦ παραγωγικοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως. Ἐάν τις ὅμως ἐξαιρέσῃ τὴν κατόπιν ἐπιπονωτάτης καὶ ἀξιολόγου προσπάθειας τῆς Γεν. Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας δημογραφικὴν ἔρευναν τῷ 1930 (Π. Ρεδιάδη, Αἱ βιωτικαὶ συνθῆκαι τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐργατικῆς τάξεως καὶ ὁ νόμος τοῦ Engel, ἐν Ἀρχ. Κοιν. καὶ Οἴκον. Ἐπιστ., τεύχος Δ' 1933), ἣτις παρέσχε τὴν κατανάλωσιν διὰ τὴν συντήρησιν εἰς τὴν ζωὴν ἐν Ἑλλάδι καὶ ταύτην μόνον διὰ τὰ ἀπὸ 1500 ἕως 5500 δρχ. εἰσοδήματα, οὐδεμία στατιστικὴ ἐργασία εἶναι γνωστὴ, τοῦλάχιστον εἰς ἐμέ, πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ εἰς ἕκαστον μέγεθος εἰσοδήματος ἀντιστοιχοῦντος παραγωγικοῦ κεφαλαίου, ὡς ἐπίσης καὶ ἀποταμιεύσεως, μόνον δὲ γενικῆς φύσεως ἐκτιμήσεις, ἀφορῶσαι καὶ αὗται ὀλόκληρον τὸ ἔθν. εἰσόδημα διαφόρων χωρῶν, ἔχουν γίνει, ὡς π.χ. τῶν Σοβιέτ, ἰσχυριζομένων ὅτι 170)ο τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῷ 1929—30 καὶ 340)ο τῷ 1930—31 ἀπετέλεσαν τὸ παραγωγικὸν κεφάλαιον τῆς Ρωσσίας, τοῦ Helfferich ὑπολογίζοντος τὸ ποσοστὸν τοῦτο διὰ τὴν Γερμανίαν πρὸ τοῦ πολέμου εἰς 250)ο καὶ εἰς 170)ο διὰ τὴν Ἀγγλίαν κλπ. (Gini, Prime linee di Patologia economica, 1933), ὡς παρομοίως τοῦ Keynes (Theory of money, II, 106), ὑπολογίζοντος τὸ παραγωγικὸν κεφάλαιον εἰς 40 ἕως 50 τοῖς ἑκατὸν τοῦ συνολικοῦ κεφαλαίου πάσης χώρας. Ἐξ ἄλλου οὐδαμόθεν βεβαιοῦται ὅτι μεταβαλλομένου τοῦ μεγέθους τοῦ εἰσοδήματος τὸ διὰ παραγωγικὸν κεφάλαιον μέρος αὐτοῦ τοῖς ἑκατὸν παραμένει ἀμετάβλητον.

Ὅσον ἤδη ἀφορᾷ τὴν κατανάλωσιν πρὸς διατροφήν, ὁ καθηγητῆς del Vecchio (Relazioni fra entrata e consumo, 1912) εὔρεν ὅτι διὰ τὰς κυριωτέρας κατηγορίας εἰδῶν καταναλώσεως ἀκολουθεῖται ἡ λογαριθμικὴ σχέσις, κατόπιν ποικίλων ἐξακριβώσεων, δηλαδή ἡ

$$(3) \quad \kappa = \alpha + \beta \log E.$$

ἔνθα α καὶ β εἶναι σταθεραὶ παράμετροι προσδιοριζόμεναι διὰ τῆς

μεθόδου τῶν ἐλαχίστων τετραγώνων ἐκ τῶν μετρηθεισῶν ποσοτήτων τῶν δημογραφικῶν ἐρευνῶν τῶν κατ' οἰκογένειαν καὶ εἰσόδημα καταναλώσεων.

Ἐγὼ διὰ τὴν Ἑλλάδα εὔρον εἰδικώτερον ὅτι ἀκολουθεῖται ἡ ὑπερβολικὴ σχέσις

$$(4) \quad \kappa = A E^{\alpha}$$

ἔνθα A καὶ α εἶναι σταθεραὶ παράμετροι ὁμοίως προσδιοριζόμεναι (Π. Ρεδιάδη, Αἱ βιωτικαὶ συνθῆκαι κλπ. ἐν Ἐπισημ. Οἴκων καὶ Κοινων. Ἐπιστ. ἔ.ἀ.).

Εἶναι ἤδη προφανές ὅτι ἡ προέκτασις τῆς καμπύλης (3) καὶ (4) εἰς τὰ ἀνώτερα τῶν 5500 δρ. μηνιαῖα εἰσοδήματα θὰ καθίστα ἀβεβαίαν τὴν τιμὴν τοῦ κ ἐν τῷ τύπῳ (2), διότι εἶναι ἄγνωστον κατὰ πόσον ἡ λογαριθμικὴ αὕτη σχέσις ἰσχύει καὶ εἰς τὰ μείζονα ταῦτα εἰσοδήματα. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, λαμβάνοντες ὡς βάσιν τὰ μικρὰ εἰσοδήματα εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ὅπωςδήποτε ἡ ἀπαραίτητος διὰ τὴν ζωὴν κατανάλωσις διὰ τὰ μεγάλα εἰσοδήματα εἶναι πάντως ἐξησφαλισμένη διὰ τῶν τύπων (3) καὶ (4).

Ἐπιθέσωμεν ἤδη ὅτι τὴν εἰσφορικὴν ἰκανότητα θεωροῦμεν ἀνεξαρτήτως τοῦ κύκλου τῶν οἰκονομικῶν μετασχηματισμῶν, δηλαδὴ ὡς παριστῶσαν τὴν δυνατότητα, ἣν γενικῶς ἔχει ἕκαστος πολίτης, νὰ μειώσῃ τὰς ἀπολαύσεις του καὶ τὴν κατανάλωσιν, ὅπως πληρώσῃ τοὺς φόρους του (Tangorra, Tratt. di Scienza della Finanza, 1915, 712, 729), ἐφ' ὅσον δηλαδὴ κύριος τῆς διαθέσεως τοῦ εἰσοδήματός του πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ κύκλου τοῦ μετασχηματισμοῦ ἀφίεται ὁ ἴδιος ὁ πολίτης, χωρὶς ὁ κύκλος οὗτος νὰ ἔχη προδιαγραφῆ καὶ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ Κράτους, κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς εἰσφορικῆς ἰκανότητος. Τότε προφανῶς ὑπ' ὄψιν δέον νὰ ληφθῆ ἡ ἀξία ἣν ἔχει δημοσιονομικῶς τὸ εἰσόδημα, ὅποτε ἀπολήγομεν εἰς τὸν $\delta \nu \alpha \mu \iota \kappa \acute{o} \nu$ τύπον τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, ὅστις στηρίζεται γενικῶς εἰς τὴν συναχθεῖσαν ἔκφρασιν τῆς ἀξίας ταύτης, δηλαδὴ εἰς τὸν τύπον (1), ὅστις οὕτω παρέχει τὴν $\pi \rho \acute{o} \tau \eta \nu$ $\pi \rho \omicron$ $\sigma \acute{\epsilon} \gamma \gamma \iota \sigma \iota \nu$.

Ἐὰν πάλιν προχωροῦντες περαιτέρω ἐλαμβάνομεν ὑπ' ὄψιν ἐκ τῶν ἐν τῷ τύπῳ (2) ποσοτήτων μόνον τὴν δημογραφικῶς προσδιοριστὴν κ , ἀμελουμένων τῶν π καὶ ϵ , ὡς μὴ προσδιορισμένων στατιστικῶς, ἐξασφαλίζομεν μὲν ὅτι διὰ τοῦ φόρου δὲν θὰ θιγοῦν ποτέ τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν ζωὴν μέσα, ἀπομένει ὅμως ἀβέβαιον ὅτι τυχὸν δὲν θίγονται περαιτέρω τὸ παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ ἡ ἀποταμίευσις, δηλαδὴ ἡ ἀνάπτυξις τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας. Διὰ τοῦτο ὁ προσδιορισμὸς τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ μὲ βάσιν μόνον τὴν

κατανάλωσιν ἐκ τοῦ τύπου (2) θὰ ἀπετέλει οὕτως εἶπεῖν τὴν δευτέραν προσέγγισιν, ἐνῶ τρίτη καὶ ἐξαντλητικὴ προσέγγισις, συμπληροῦσα ὀριστικῶς καὶ κατὰ τὸν μόνον ἐπιστημονικὸν τρόπον τὴν ἔρευναν τῆς μορφῆς τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, θὰ παρασχεθῆ μόνον ὅταν ἡ στατιστικὴ παρατήρησις δυνηθῆ νὰ καθορίσῃ τὸ εἰς ἕκαστον μέγεθος εἰσοδήματος ἀντιστοιχοῦν παραγωγικὸν κεφάλαιον ὡς ποσοστὸν ἢ ἄλλην συνάρτησιν τοῦ εἰσοδήματος ¹ (Πρβλ. Wesley-Mitchell, *Business Cycles*, ὄμ. Amoroso, *Economia Matematica*, 1921, 223).

Οὕτω, προκειμένου νὰ ὑπολογισθῆ ἡ ἀνά μέγεθος εἰσοδήματος κατανάλωσις, παρατηροῦμεν ὅτι αὕτη θὰ ἔχη γενικῶς μορφήν μᾶλλον ὑπερβολικὴν, ἀφοῦ αὕτη, ὡς ἀλλαχοῦ ἐξεθέσαμεν (Ἄρχ. Κοιν. καὶ Οἰκ. Ἐπιστημῶν 1933), προσιδιάζει μᾶλλον δι' ἐκάστην ἐκ τῶν πέντε μερικῶν κατηγοριῶν καταναλώσεως, οἷας ἐδέχθη ἡ Γεν. Στατιστικὴ ὑπηρεσία κατὰ τὴν δημογραφικὴν αὐτῆς ἔρευναν. Ἐὰν δὲ τὴν εἰς ἕκαστον εἰσόδημα ἀντιστοιχοῦσαν συνολικὴν κατανάλωσιν ἀπαλλάξωμεν τῶν εἰς ταύτην ἀντιστοιχοῦντων ἐμμέσων φόρων, ὡς οὗτοι ὑπελογίσθησαν παρ' ἐμοῦ προσεγγιστικῶς ἀλλαχοῦ (Ρεδιάδη, ἐν Ἐργασίᾳ ἀρ. 190 καὶ 191, 1933), δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν τὴν κατανάλωσιν συναρτήσῃ τοῦ εἰσοδήματος μέχρις 66.000 δρ. ἐτησίως, καθ' ἣν μέθοδον ἀλλαχοῦ ὁμοίως ἐξέθεσα (ἔ.ἀ.).

Οὕτω ἔχομεν τὴν σχέσιν ²

$$\kappa = 4,18 E^{0,828} \quad (4)'$$

1. Θὰ ἠδύνατο νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ ἀπόλαυσις, ἣν παρέχει ἕκαστον τμήμα τοῦ εἰσοδήματος, ἀναλόγως τοῦ κύκλου τοῦ μετασχηματισμοῦ, ἂν ἠδύνατο νὰ δειχθῆ, ὅτι αὕτη ἀκολουθεῖ ἐκάστοτε τὴν θεωρίαν τοῦ ἠθικοῦ προσδοκίμου, περὶ ἧς ἀνωτέρω.

2. Πρὸς τοῦτο ἐργαζόμεθα ὡς εἰς τὸν κἀνωθι πίνακα δείκνυται.

Εἰσόδημα E	λογ. E	Δ λογ. E	Καταναλώσεις		λογ. κ	Δ λογ. κ
			μετρηθεῖσαι	ἀπὸ ἀλλαγμ. ἐμμέσων φόρων		
26200	4,4183	-0,2024	26200	19630	4,2530	-0,1544
32400	4,5105	-0,1102	32400	24060	4,3804	-0,0570
42000	4,6232	-0,0025	36799	27500	4,4099	-0,0375
54000	4,7324	+0,1117	45972	33800	4,5289	+0,0815
66000	4,8195	+0,1988	55897	41565	4,6250	+0,1776
	<u>23,1039</u>	<u>+0,3105</u>			<u>22,2372</u>	<u>+0,2591</u>
	5				5	
	= 4,6207	-0,3151			= 4,4474	-0,2589
	= Μ λογ E	= Δ λογ E			= Μ λογ κ	= Δ λογ κ

Ἡ σχέση αὕτη, ἐπαληθευθεῖσα διὰ τῆς μετρηθείσης ὡς ἄνω τιμῆς τῆς κ παρέσχεν αἰσθητῶς ἀναξιολόγους ἀποκλίσεις. Τὴν σχέση ταύτην δυνάμεθα νὰ ἐπεκτείνωμεν καὶ εἰς τὰ ἄνω τῶν 66000 δρχ. ἐτήσια εἰσοδήματα μὲ τὰς γνωστὰς ἐπιφυλάξεις (Ρεδιάδης, ἔ.ἄ.).

Ἡ εἰσφορική ἡδὴ ἱκανότης παρέχεται ὑπὸ τοῦ τύπου (2), εἴτε ὑποτιθεμένου εἴτε ὅτι οὐδὲν μέρος τοῦ εἰσοδήματος ἀφίεται διὰ παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ ἀποταμίευσιν, εἴτε ὅτι ἀφίεται ἐν ποσοστὸν τοῦ εἰσοδήματος πρὸς τοῦτο, ἔστω 20 %.

Ἡ εἰσφορική ἱκανότης καθίσταται κατὰ τὴν πρώτην περίστασιν

$$(2)' \quad I = E - 4,18 E^{0,828}$$

κατὰ δὲ τὴν δευτέραν

$$(2)'' \quad I = E - 0,20 E - 4,18 E^{0,828} = 0,80 E - 4,81 E^{0,828}$$

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δύο τούτων τύπων (2)' καὶ (2)'' συνάγομεν τὴν εἰσφορικήν ἱκανότητα ἐν Ἑλλάδι, ὡς ἐν Πίνακι I.

ΠΙΝΑΞ I.

Εἰσόδημα	Κατανάλωσις (καθαρά)	ΕΙΣΦΟΡΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΣ			
		Ἄνευ παραγ. κεφαλαίου	Ποσοστὸν ἐπὶ τοῦ εἰσοδήμ.	Μὲ παραγ. κεφ. 20%)ο	Ποσοστὸν ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματ.
26.200	19.630	6.570	25%)ο	1.330	5%)ο
32.400	24.060	8.370	25	1.860	5
42.000	27.500	14.500	34	6.100	14
54.000	33.800	20.200	37	9.400	17
66.000	41.565	24.400	37	12.400	19
80.000	48.000	32.000	40	16.000	20
100.000	56.400	43.600	44	23.000	23
130.000	71.700	58.300	45	33.000	25
180.000	94.000	86.000	48	50.000	28
250.000	123.000	127.000	50	77.000	31
400.000	182.000	218.000	54	138.000	34
600.000	264.000	336.000	56	216.000	36
900.000	356.000	544.000	60	364.000	41
1.500.000	543.000	957.000	63	657.000	43
2.500.000	830.000	1.670.000	66	1.170.000	46
4.000.000	1.230.000	2.770.000	69	1.920.000	48

$$\text{ὄθεν} \quad \alpha = \frac{\Delta \log. \kappa}{\Delta \log. E} = 0,828$$

καὶ ἐπομένως ἡ σχέση μεταξύ εἰσοδήματος καὶ καταναλώσεως παρεχομένη ὑπὸ τῆς ἐξισώσεως

$$\log \kappa - M \log \kappa = \alpha (\log E - M \log E)$$

$$\text{θα ἦ:} \quad \log \kappa = 0,6215 + 0,828 \log E$$

$$\text{ἢ ἄλλως} \quad \kappa = 4,18 E^{0,828}$$

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου συνάγονται μεγάλης σημασίας συμπεράσματα διὰ τὴν διαμόρφωσιν φορολογικοῦ τινος συστήματος, καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοῦ ἑλληνικοῦ, ἀφοῦ ἡ κατανάλωσις ἔχει ὑπολογισθῆ διὰ τὴν Ἑλλάδα. Πράγματι, ἐφ' ὅσον ἡ εὐημερία ἢ ἡ πτωχεία λαοῦ τινος ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀπομένοντος μέρους τοῦ εἰσοδήματός του πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παραγωγικοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως, σχετικῶς δὲ ἐκ τῆς τιμῆς αὐτῶν συγκριτικῶς πρὸς τὰς ἄλλας χώρας, καὶ ἂν ὑποτεθῆ ὅτι τὸ παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ ἡ ἀποταμίευσις κυμαίνεται, ὡς φαίνεται πιθανόν, περὶ τὰ 200)ο τοῦ εἰσοδήματος κ εἰς τὰς ἄλλας χώρας, καθίσταται πρόδηλον ἐκ τῆς τελευταίας στήλης τοῦ πίνακος τούτου ὅτι ἂν ἡ Ἑλλάς διεφύλασεν ὅμοιον ποσοστὸν 200)ο, ὁ συνολικὸς φορολογικὸς συντελεστής, παρεχόμενος ὑπὸ τῆς στήλης ταύτης, ἔδει νὰ ᾖ κατὰ πολὺ μικρότερος τοῦ ἤδη ἐν Ἑλλάδι νομοθετημένου, ὅστις παρέχεται ὑπὸ τοῦ πίν. II περαιτέρω, καὶ ὅτι ἐπομένως μὲ τὸν ἑλληνικὸν συνολικὸν φορολογικὸν συντελεστήν, τὰ ὄπλα ἅτινα ἀφίενται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅπως ἐξασφάλισι τὴν ζωὴν του, εἶναι ἀσυγκρίτῳ λόγῳ ἀδυνατώτερα ἐκείνων τῶν ἄλλων λαῶν. Θὰ ἴδωμεν ὅμως περαιτέρω ὅτι ὁ νομοθετημένος ἐν Ἑλλάδι συνολικὸς συντελεστής θίγει γενικῶς καὶ αὐτὴν τὴν κατανάλωσιν.

IV. Τούτων τεθέντων δυνάμεθα νὰ ἐπιζητήσωμεν γενικῶς τὴν πράγματι ἐπιστημονικὴν μορφήν τοῦ συνολικοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προβλέψεως παραγωγικοῦ τινος κεφαλαίου καὶ ἀποταμιεύσεως, οὕτως ὥστε ὁμοῦ νὰ ἀποτελοῦν ποσοστὸν τι μ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τῆς καταναλώσεως, ἐκπεφρασμένης διὰ τοῦ λογαριθμικοῦ τύπου (3) ἢ τοῦ ὑπερβολικοῦ (4).

Τοῦ φόρου ἐπιτιθεμένου ἀναλογικῶς ἐπὶ τῆς εἰσφορικῆς ἰκανότητος (2) θὰ ἔχωμεν, καλουμένου f_p τοῦ ἀ ν α λ ο γ ι κ ο ῦ συντελεστοῦ ἐπὶ τῆς ἰκανότητος ταύτης,

$$(α) \quad I f_p = [E - \mu E - (\alpha + \beta \log E)] f_p$$

ἐὰν δεχθῶμεν τὴν λογαριθμικὴν ἔκφρασιν (3)

Ἐὰν ἤδη τὸ εἰσόδημα E αὐξηθῆ κατὰ dE ὁπότε ἡ εἰσφορικὴ ἰκανότης θὰ αὐξηθῆ κατὰ dI , ὁ φόρος θὰ ᾖ

$$(β) \quad (I + dI) f_p = \left\{ (E + dE) - \mu (E + dE) - [\alpha + \beta \log E (E + dE) - \alpha + \beta \log E] \right\} f_p$$

Ἀφαιροῦντες τὴν (α) ἀπὸ τῆς (β) λαμβάνομεν ὡς αὐξησιν τοῦ φόρου

$$dIf_p = \left\{ dE + \mu dE - [\alpha + \beta \log(E + dE) - \alpha + \beta \log E] \right\} f_p$$

Καί ἐπειδὴ $-\beta \log E + \beta \log(E + dE) = -\beta d \log E$, τότε, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ αὔξησης τοῦ φόρου dIf_p ἰσοῦται πρὸς τὸ γινόμενον τοῦ εἰσοδήματος ἐπὶ τὴν αὔξησης τοῦ εἰσόδου τοῦτο E ἀναλογοῦντος π ρ ο ο δ ε υ τ ι κ ο ὺ συντελεστοῦ, ὃν καλοῦμεν f δηλαδή ὅτι $dIf_p = Edf_g$, θὰ ἔχωμεν

$$df_g = \left[(1 - \mu) \frac{dE}{E} - \beta \frac{1}{E^2} \log edE \right] f_p$$

Ὁλοκληροῦντες δὲ μεταξὺ τῶν ὁρίων E καὶ E_0 (ἐλάχ.συντηρήσεως), ἔχομεν :

$$\int_0^1 df_g = f_p \int_{E_0}^E (1 - \mu) \frac{dE}{E} - f_p \int_{E_0}^E \beta \frac{1}{E^2} \log edE$$

$$(5) \quad \begin{aligned} \eta \quad f_g &= f_p (1 - \mu) L \frac{E}{E_0} - f_p \beta = M \int_{E_0}^E \frac{dE}{E^2} = \\ & f_p \left[(1 - \mu) L \frac{E}{E_0} - \beta M \frac{E - E_0}{EE_0} \right] \end{aligned}$$

ἐνθα M εἶναι ὁ διαστολεὺς τῶν νεπερίων λογαρίθμων ($M = 0,43294\dots$)

Ἐὰν ἀντὶ τῆς λογαριθμικῆς σχέσεως (3) ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν ἡ ὑπερβολικὴ σχέσις (4) θὰ εἶχομεν καθ' ὅμοιον τρόπον

$$dIf_p = \left[dE - \mu dE - A (E + dE)^\alpha + AE^\alpha \right] f_p = Edf_g$$

ὅθεν, λαμβάνομεν ὑπ' ὄψιν ὅτι $-A (E + dE)^\alpha + AE^\alpha = -dAE^\alpha$,

$$df_g = \left[(1 - \mu) \frac{dE}{E} - A \sigma E^{\alpha-2} dE \right] f_p$$

καὶ ὀλοκληροῦντες λαμβάνομεν,

$$(5)' \quad f_g = \left[(1 - \mu) L \frac{E}{E_0} - \frac{\alpha}{\alpha - 1} A \left(E^{\alpha-1} - E_0^{\alpha-1} \right) \right] f_p$$

Εἰς τοὺς τύπους (5) καὶ (5)' τὸ μ ὀρίζεται ἀναλόγως τοῦ θεωρουμένου ὡς ἀπαραιτήτου διὰ τὴν οἰκονομικὴν πρόοδον τῆς χώρας παραγωγικοῦ κεφαλαίου καὶ ἀποταμιεύσεως, αἱ δὲ α , β , α , A εἶναι παράμετροι σταθεραὶ προσδιοριζόμεναι ἐκ τῶν στατιστικῶν μετρήσεων τῶν δημογραφικῶν ἐρευνῶν τῆς καταναλώσεως ἀνὰ εἰσόδημα καὶ τῆς προσιδιαζούσης εἰς τὴν κατανάλωσιν ταύτην λογαριθμικῆς ἢ ὑπερβολικῆς ἐκφράσεως (3) ἢ (4). Ἡ μ ὑπετέθη σταθερὰ μεταβαλλομένου τοῦ εἰσοδήματος, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἔχει δειχθῆ. Ἐὰν τοῦτο δὲν

συμβαίνει, θὰ ἔδει νὰ εὐρεθῆ τὸ μ ὡς συνάρτησις τοῦ E δι' εἰδικῆς ἐρεύνης, ὁπότε αἱ (5) καὶ (5)' πιθανῶς θὰ ἠπλουστεύοντο.

Αἱ δύο σχέσεις (5), ἢ (5)' εἶναι νέαι ὅλως μορφαὶ τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, εἰς ἃς ἀπέληξα ἀνεξάρτητοι, τῶν αὐθαίρετως ἐκασταχοῦ λαμβανομένων μορφῶν διὰ τὸν συντελεστὴν τοῦτον. Στηριζόμεναι ἐπὶ τῆς ἀντιλήψεως τῆς εἰσφορικῆς ἰκανότητος εἶναι αἱ μόναι αἴτινες, ὡς τουλάχιστον γνωρίζω, ἔχουν βάσιν ἐπιστημονικὴν ἐδραίαν. Προφανῶς ἀντὶ τῶν ἐκφράσεων (3) ἢ (4) διὰ τὴν κατανάλωσιν, ἐφ' ὧν στηρίζονται αἱ ἐκφράσεις (5) καὶ (5)' θὰ ἠδύναντο νὰ εὐρεθῶσιν, ἐπεκτεινομένων τῶν στατιστικῶν παρατηρήσεων καὶ ἐπὶ τῶν μειζόνων εἰσοδημάτων, ἄλλαι, περιλαμβάνουσαι καὶ ταῦτα, ἐνῶ αἱ (3) καὶ (4) π ρ ο ε κ τ ε ἴ ν ο ν τ α ἰ εἰς τὰ μεγάλα εἰσοδήματα ἔλλείψει σχετικῶν πρὸς ταῦτα στατιστικῶν παρατηρήσεων, χωρὶς νὰ εἶναι βεβαιωμένα ἢ προσαρμογὴ των καὶ εἰς ταῦτα. Πάντως ἡ μέθοδος συναγωγῆς τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, ὡς ἀνωτέρω ἀπέδειξα, ἀποτελεῖ τὴν μόνην ἐπιστημονικῶς δόκιμον.

Εἶναι ἤδη ἄξιον προσοχῆς, ὅτι τόσον ἡ γενικὴ δυναμικὴ μορφή (1) τοῦ συντελεστοῦ, ὅσον καὶ αἱ εἰδικώτεραι (5) καὶ (5)', παρέχουν π ρ ο ο δ ε υ τ ι κ ὸ ν καὶ ὄ χ ι ἀ ν α λ ο γ ι κ ὸ ν τὸν συντελεστὴν. Καίτοι, δηλαδή, ὁ συντελεστὴς ἐπιτίθεται ἀρχικῶς ὡς ἀ ν α λ ο γ ι κ ὸ ς ἐ π ἰ τ ῆ ς ε ἰ σ φ ο ρ ι κ ῆ ς ἰ κ α ν ὀ τ η τ ο ς τοῦ τύπου (2), ἥτις παριστᾷ τὰς δυνάμεις ἐκάστου, συμφώνως πρὸς τὴν συνταγματικὴν ἀρχήν, καθ' ἣν ὁ φόρος πρέπει νὰ ᾖ ἀνάλογος πρὸς τὰς δυνάμεις ἐκάστου, ἐν τούτοις ὅμως ὁ συντελεστὴς οὗτος, ὅταν λογίζεται ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, ἀποβαίνει ἐν τέλει π ρ ο ο δ ε υ τ ι κ ὸ ς ἐ π ἰ τ ο ῦ ε ἰ σ ο δ ῆ μ α τ ο ς. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἡ προοδευτικότης τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, ἣν διησθάνθησαν μᾶλλον καὶ κατώρθωσαν νὰ ἐπιβάλουν οἱ ἐκ καθέδρας σοσιαλισταί, θεωρήσαντες αὐτὴν ὡς μέσον ἐξισώσεως διὰ τῆς φορολογίας τῆς ἀνωμαλίας ἥτις ὑπάρχει ἐν τῇ κοινωνικῇ κατανομῇ τοῦ εἰσοδήματος, ἀποβαίνει πράγματι ἀναπόφευκτον καὶ φυσικὸν συμπέρασμα τῆς διὰ τοῦ λογισμοῦ ἐφαρμογῆς τῆς ἀρχῆς τῆς ἀναλόγου πρὸς τὰς δυνάμεις ἐκάστου φορολογίας. Οὕτως, ἀποδεικνύεται ὅ,τι προεῖπεν ὁ Seligman, ὅτι δηλαδή ἡ θεωρία τῆς ἰκανότητος πληρωμῆς τοῦ φόρου (Faculty of payment) ἄγει εἰς προοδευτικὸν συντελεστὴν.

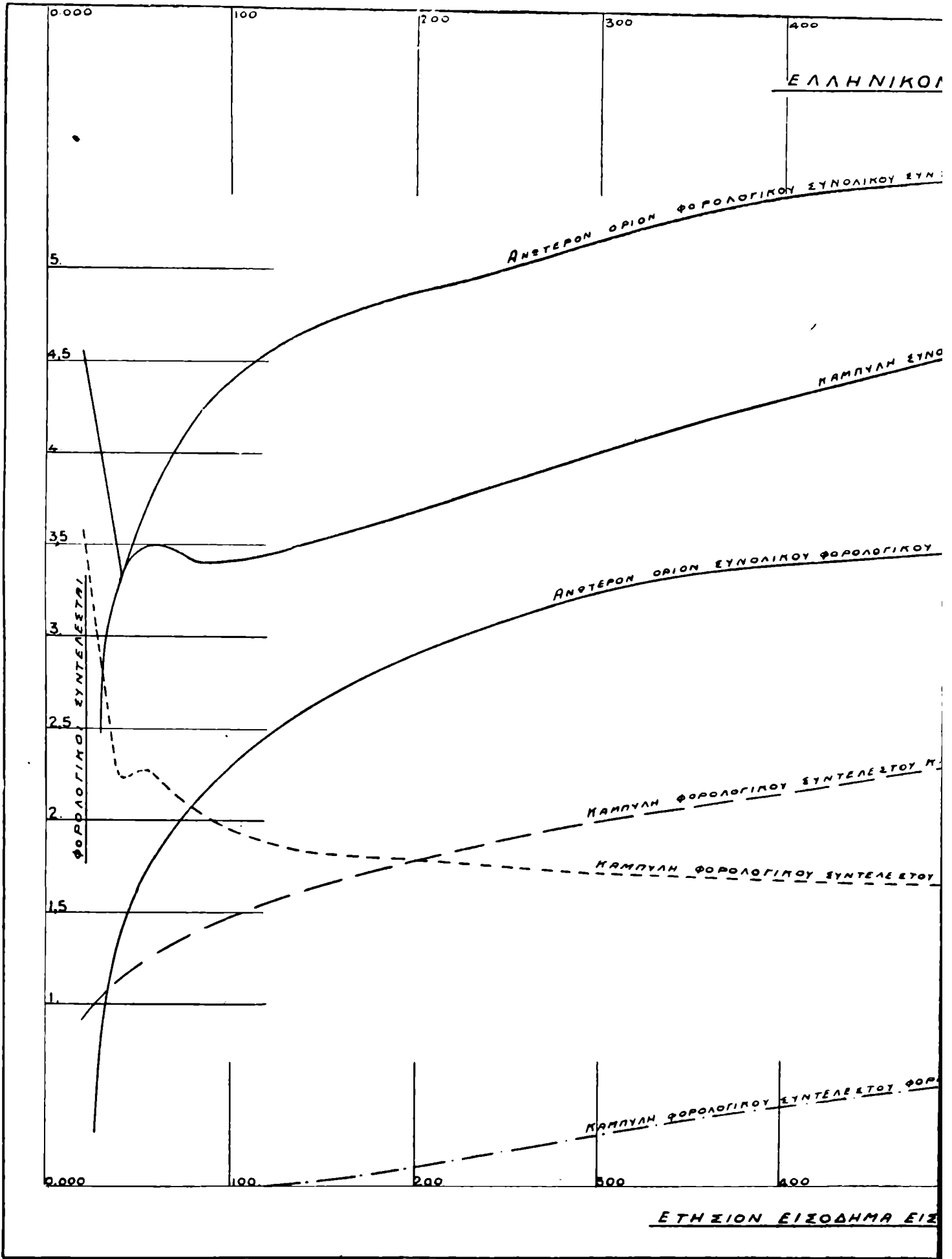
Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι, παρὰ τὴν φορολογικὴν διὰ τῆς προοδευτικότητος τοῦ συντελεστοῦ ἐπέμβασιν, ἡ κατανομή τοῦ εἰσοδήματος, οὔσα ἀποτέλεσμα τῆς ἐπενεργείας ποικίλων τάσεων, τείνει νὰ ἀποκτήσῃ ἀφ' ἑαυτῆς τὴν προτέραν αὐτῆς θέσιν ἰσορροπίας (Lanzillo, La curva paretiana ἐν Giorn. d. Econ, 1932, 132, Πρβλ. Α-

limenti, ἐν Giorn. d. econ. 1832, 730), ἀλλ' ἐν τούτοις εἶναι προφανές ὅτι ἡ τοιαύτη ἐπανόρθωσις συντελεῖται μόνον μετὰ τὴν ὑπερέντασιν ὠρισμένων παραγόντων τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος, χωρὶς νὰ εἶναι βέβαιον ἂν αὕτη ἀπολήγη εἰς ὄφελος ἢ ζημίαν καὶ πότε τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας.

V. Ἐχει ἐπικρατήσῃ ἡ συνήθεια, ἐξ εἰδικωτέρας ἐπισκοπήσεως τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, νὰ θεωρῆται, ὅτι ἡ ἔρευνα τοῦ συντελεστοῦ τούτου ἀφορᾷ εἰδικῶς τὸν συντελεστὴν τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος. Πράγματι, ἡ ἀνάγκη ἐκλογῆς καταλλήλου μορφῆς φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἐνεφανίσθη σὺν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ἢ ἄλλως σ υ ν θ ε τ ι κ ο ὕ κ λ η θ ἔ ν τ ο ς, ὅπως, διὰ τῆς προοδευτικότητός του αὐξανόμενου τοῦ εἰσοδήματος, μεταβάλη εἰς προοδευτικὸν τὸν συνολικὸν συντελεστὴν, ὅστις, συνιστάμενος ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τῶν κατὰ μέρος ἀναλογικῶν συντελεστῶν ἐπὶ τῶν παντοειδῶν προσόδων καὶ τῶν ἐμμέσων φόρων, ἦτο καὶ οὗτος ἀναλογικός, ἀφοῦ ἀνέκαθεν ἐθεωρεῖτο ὁ ἀναλογικός συντελεστής ὡς προσιδιάζων εἰς τοὺς φόρους ἐπὶ τῶν προσόδων. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ἐκλήθη ἐν Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ σ υ μ π λ η ρ ω μ α τ ι κ ὸ ς (complémentaire), ὡς συμπληρῶν δηλαδὴ τὴν προοδευτικότητὰ τῶν λοιπῶν ἀναλογικῶν φόρων. Ἡ προοδευτικότης ἐπομένως τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος εἰσήγετο οὐχὶ ἀπλῶς χάριν τοῦ φόρου τούτου καθ' ἑαυτόν, ἀλλ' ὅπως δι' αὐτοῦ μεταβληθῆ εἰς προοδευτικὸν ὁ ἀναλογικός συντελεστής, ὅστις ἐχαρακτήριζε τὸ σύνολον τῶν λοιπῶν φόρων.

Εἶναι ὅμως βέβαιον, ὅτι διατελεῖ ἀνεξακρίβωτον τὸ κατὰ πόσον πράγματι οἱ ἔμμεσοι φόροι παραμένουν ἐν τῷ συνόλω των ἀναλογικοί, τούναντίον δὲ ἡ τελευταίως γενομένη ἔρευνα παρ' ἐμοῦ τῶν ἐμμέσων φόρων ἐν Ἑλλάδι ἐμφανίζει τὸν φορολογικὸν συντελεστὴν τοῦτον προοδευτικῶς καὶ ταχύτατα μάλιστα φθίνοντα (Π. Ρεδιάδη, Ἡ ἐκ τῶν ἐμμέσων φόρων ἐπιβάρυνσις, ἐν «Ἐργασία», ἀρ. 191, 1933)¹. Ἐξ ἄλλου παρέμεινεν ἐπίσης ἄγνωστος ἡ πιθανωτέρα σύνθεσις εἰσοδήματός τινος ἐκ τῶν ποικίλης προελεύσεως προσόδων καὶ μάλιστα κατὰ μέγεθος εἰσοδήματος, οὕτως ὥστε τοῦ φορολογικοῦ

1. Ὁ Neumann εὔρεν ἤδη παλαιότατα, ὅτι ὁ συντελεστής τῶν ἐμμέσων φόρων καθ' ἀνάγκην εἶναι φθίνων, τῆς καταναλώσεως μὴ αὐξούσης τόσον ταχέως ὅσον τὸ εἰσόδημα. Εἶναι ὅμως ἐξαιρετικὴ ἡ ταχύτης, μεθ' ἧς φθίνει ὁ ἑλλ. συντελεστής τῶν ἐμμέσων φόρων, λόγῳ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἐν ἀρχῇ ὕψους.

συντελεστοῦ ποικίλοντος ὡς γνωστὸν κατὰ προέλευσιν προσόδου, νὰ καθίστατο ἀδύνατος ὁ συμπερασμὸς πιθανοῦ τινος φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἐπὶ ἐκάστου εἰσοδήματος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ποικίλων προσόδων ἅτινα τὸ ἀποτελοῦν (Π. Ρεδιάδη, Ἡ ἐκ τῶν ἀμέσων φέρων ἐπιβάρυνσις, ἐν «Ἐργασία», ἀρ. 203). Τέλος, κατὰ παράβασιν τῆς ἀρχῆς, ἣτις ἦτο ἀνεγνωρισμένη, ὅτι εἰς τοὺς φόρους ἐπὶ τῶν προσόδων προσιδιάζει ἀναλογικὸς συντελεστής, ὑπάρχουν φόροι τινὲς ἐπὶ τῶν προσόδων, εἰς οὓς ἔχει ὀρισθῆ προοδευτικὸς συντελεστής, ὡς ἐπὶ τοῦ ἐπιτηδεύματος, τῶν ἐλευθερίων ἐπαγγελμάτων, τελευταίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀμοιβῶν ἐκ μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν ἔτι καθιστάμενοι μάλιστα τοιοῦτοι ἐκ τῶν προσθέτων, τοπικῶν, κλπ. φόρων (Ἀγγελοπούλου. Ἡ ἄμεσος φορολογία ἐν Ἑλλάδι, 1933, σ. 344). Εἶναι ἐπομένως φανερὸν ὅτι ὁ συντελεστής τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος πραγματικῶς δὲν ἐκαλεῖτο ὅπως μεταβάλη εἰς προοδευτικὸν τὸν ἐκ τῶν λοιπῶν φόρων ἀναλογικὸν συντελεστήν, ἀλλὰ πράγματι ὅπως μεταβάλη εἰς αὐξοῦντα προοδευτικὸν τὸν πράγματι φθίνοντα προοδευτικὸν συντελεστήν τῶν ἐμμέσων φόρων καὶ ὅπως μεταβάλη εἰς προοδευτικώτερον τὸν ἄγνωστον ἤδη, ἀλλὰ πράγματι προοδευτικὸν συντελεστήν τῶν φόρων ἐπὶ τῆς καθαρᾶς προσόδου. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, ὁ ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος προοδευτικὸς συντελεστής παύει πλέον νὰ πληροῖ τὸν ἀρχικὸν ὡς συμπληρωτικοῦ τῶν λοιπῶν φόρων προορισμὸν του, λαβῶν κοινὸν καὶ αὐθαίρετον ταμιευτικὸν χαρακτῆρα καὶ ἐπομένως ἄσκοπος καὶ ματαία θ' ἀπέβαινε πᾶσα προσπάθεια διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῆς καταλλήλου μορφῆς του.

Ἐν τούτοις, τότε δύναται νὰ διαπιστωθῆ, ὅτι φορολογικὸν τὸ σύστημα στηρίζεται πράγματι εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας, αἵτινες καὶ μόνον ἐξασφαλίζουν τὴν ἀπαραίτητον, μάλιστα εἰς τὸ σημερινὸν ἀντιπροσωπευτικὸν Κράτος τῆς Κοινωνικῆς Οἰκονομίας, Κοινωνικὴν Δικαιοσύνην (Π. Ρεδιάδη, Τὸ σύγχρονον Κράτος, ἐν Ἐπιθ. τοπ. Αὐτοδιοικήσεως, τεύχ. ε'. 1926), ὅταν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, εἶναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι ἡ μορφή τοῦ συνολικοῦ συντελεστοῦ, τοῦ ἀποτελουμένου ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τῶν ἀνὰ μέγεθος εἰσοδήματος φορολογικῶν συντελεστῶν ἐπὶ τῶν ἐμμέσων φόρων, τῶν φόρων ἐπὶ τῶν προσόδων καὶ ἐκείνων ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, ἀκολουθῆ πράγματι τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς Δημ. Οἰκονομίας, ἐξελισσομένη κατὰ μέγεθος εἰσοδήματος προοδευτικῶς καὶ κατὰ τὴν δέουσαν ἐπιστημονικὴν τάσιν.

VI. Τούτων οὕτως ἐχόντων, κεφαλαιώδη σημασίαν ἀποκτᾷ οὐ μόνον ἡ ἐξεύρεσις τῆς καταλλήλου ἐπιστημονικῆς μορφῆς τοῦ συν-

ολικού φορολογικού συντελεστοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ προσαρμογὴ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ κρατοῦντος φορολογικοῦ συστήματος, διὰ τῆς μεταβολῆς τῶν ἄλλων μερικῶν συντελεστῶν οὕτως, ὥστε τὸ ἄθροισμα αὐτῶν νὰ ἀκολουθῆ τὴν πρέπουσαν μορφήν τοῦ συνολικοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ χρήσιμος τυγχάνει ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω σκέψεων πρόχειρος ἐξέτασις τοῦ ἐν Ἑλλάδι κρατοῦντος φορολογικοῦ συστήματος.

Ἡ δημογραφικὴ ἔρευνα κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Le Play ἐγκαινισθεῖσαν μέθοδον τῶν προὔπολογισμῶν τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἐργατικῶν τάξεων (Le Play, Les ouvriers européens, 1855), ἡ διεξαχθεῖσα ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τῆς Γεν. Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους ἐπὶ ὑπερπεντακοσίων οἰκογενειῶν εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος, μὲ εἰσόδημα ἀπὸ 1500 ἕως 5500 δρχ. μηνιαίως, παρέσχε τὴν ποσότητα κατ' εἶδος καὶ μέγεθος πάντων τῶν ὑπὸ τῶν τοιούτων οἰκογενειῶν καταναλισκομένων εἰδῶν διὰ τὴν ζωὴν των (Ρεδιάδη, ἐν Ἄρχ. Οἰκον. Κοινων. Ἐπιθ. 1933) καὶ μοὶ ἐπέτρεψε τὸν ὑπολογισμὸν τῶν ἐμμέσων φόρων, οἵτινες καταβάλλονται κατ' εἰσόδημα, ἐπὶ τῇ βάσει ὠρισμένων προϋποθέσεων, χωρὶς βεβαίως νὰ ἰσχυρίζωμαι, ὅτι ὁ ὑπολογισμὸς μου οὗτος, ἐξαιρέτως ἄλλως ἐπίπονος, εἶναι ἀνεπίδεκτος ἀνασκευῆς καὶ ὅτι αἱ ληφθεῖσαι προϋποθέσεις εἶναι ἀπολύτως ἀκριβεῖς (Ρεδιάδη, Ἡ ἐκ τῶν ἐμμ. φόρ. ἐπιβ. ἐν «Ἐργασία» ἀρ. 191, 1933). Οὕτω διετύπωσα τὴν ἐξίσωσιν τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἐκ τῶν ἐμμέσων φόρων ἐν Ἑλλάδι ἔχουσιν περίπου ὡς ἐξῆς:

$$(7) \quad f_e = 0,1608 + 3400E^{-1}$$

Ἡ ἐπέκτασις τῆς καμπύλης ταύτης εἰς τὰ ἀνώτερα τῶν 5500 δρχ. εἰσοδήματα ἐγένετο ὑπὸ τὰς γνωστὰς ἐπιφυλάξεις, ἡ δὲ μορφή αὐτῆς φαίνεται ἐν τῷ προσηρητημένῳ διαγράμματι.

Περαιτέρω, ὅπως εὔρω τὴν ἐκ τῶν φόρων καθαρᾶς προσόδου ἐπιβάρυνσιν, δεδομένου ὅτι οὐδεμία στατιστικὴ ἔρευνα τῆς πιθανωτέρας συνθέσεως ἐκ τῶν διαφόρων προελεύσεων ἐκάστου εἰσοδήματος ὑπάρχει, μάλιστα ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τοῦ εἰσοδήματος, ἠναγκάσθην νὰ εἰσαγάγω τὴν ιδέαν τοῦ μέσου ἢ τυπικοῦ φορολογουμένου, ἀναλόγου πρὸς τὸν μέσον ἄνθρωπον τοῦ Quételet, εἰς ὃν ἀντιστοιχεῖ ἡ μέση τιμὴ τῶν ἐκ διαφόρων προελεύσεων προσόδων, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ προϋποθέσεων τινῶν ἠδυνήθην νὰ συναγάγω τὴν γενικὴν μορφήν τῆς ἐξελίξεως ἀνὰ εἰσόδημα τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ τοῦ φόρου καθαρᾶς προσόδου (Ρεδιάδη, ἐν «Ἐργασία», ἀρ. 203). Ἡ μέθοδός μου αὕτη, ἡ μοναδικὴ ἐφ' ὅσον γνωρίζω, δι' ἧς παρακαμπτομένων τῶν δυσχερειῶν, πα-

ρέχεται ἡ τιμὴ τοῦ συντελεστοῦ τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν καθαρῶν προσόδων ἀνὰ μέγεθος εἰσοδήματος διὰ τῆς θεωρήσεως τοῦ μέσου φορολογουμένου, ἀφοῦ εἰς τὸν μέσον ἄνθρωπον ἀνάγεται ἡ ἐκτίμησις, κατὰ τὸν Quételet, πάντων τῶν φαινομένων ἰσορροπίας καὶ κινήσεως, παρέχει ὡς ἐξίσωσιν τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ τῶν φόρων καθαρᾶς προσόδου διὰ τὴν Ἑλλάδα

$$(8) \quad f_{\alpha} = 1,822E^{0,285}$$

ἧς ἡ μορφή φαίνεται ἐν τῷ διαγράμματι.

Περαιτέρω εὐρίσκεται εὐκόλως ἡ ἐξίσωσις τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος (Ρεδιάδη, ἐν « Ἐργασία » ἔ.ἄ.), ἔχουσα ὡς ἐξῆς.

$$(9) \quad f_{\sigma} = 0,0000000342E^{1,0592}$$

ἧς ἡ μορφή ὁμοίως φαίνεται ἐν τῷ αὐτῷ διαγράμματι.

Ὁ συνδυασμὸς ἤδη τῶν ἐξισώσεων (7), (8) καὶ (9) παρέχει τὴν γενικὴν ἐξίσωσιν τοῦ συνολικοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἐν Ἑλλάδι, ἔχουσαν ὡς ἐξῆς :

$$(10) \quad f = f_{\epsilon} + f_{\alpha} + f_{\sigma} = 0,1608 + 3400E^{-1} + 1,822E^{0,285} + 0,0000000342E^{1,0592}$$

Ἡ μορφή τοῦ συνολικοῦ φορολογικοῦ τούτου συντελεστοῦ φαίνεται ὁμοίως ἐν τῷ διαγράμματι, αἱ δὲ τιμαὶ του καὶ ἐκεῖναι τῶν μερικῶν συντελεστῶν δίδονται ἀναλυτικώτερον ἐν τῷ ὀπισθεν πίνακι II.

Καθίσταται ἐντεῦθεν δῆλον ὅτι ὁ συνολικὸς φορολογικὸς συντελεστής ἐν Ἑλλάδι, ὅστις καὶ μόνον ὡς εἴπομεν ἐνδιαφέρει, ἔχει ἐξαιρετικῶς ἀνώμαλον μορφήν. Βαρύτατος ὢν, δυσβάστακτος, διὰ τὰ ἐλάχιστα εἰσοδήματα, δηλαδὴ 45,50)ο διὰ εἰσόδημα ἕως 2000 δρ. μηνιαίως (26.000 δρ. περίπου ἑτησίως), πίπτει ἀποτόμως εἰς 33,50)ο διὰ εἰσόδημα 3500 μηνιαίως (44,000 περίπου ἑτησίως), ἵνα, κατόπιν ἐλαφρᾶς ὑψώσεως, ταπεινωθῇ πάλιν διὰ ν' ἀρχίση ἀνερχόμενος ἵνα φθάσῃ τὸ 45)ο εἰς εἰσόδημα 500.000 δρχ. ἑτησίως, ὅπερ οὕτω φορολογεῖται μὲ τὸν αὐτὸν συντελεστὴν ὡς τὸ εἰσόδημα τῶν 26.000 δρχ. ἑτησίως. Ὁ οὕτω δὲ βαρὺς διὰ τὰ μικρὰ εἰσοδήματα συντελεστής οὗτος ὑποῦται ταχύτατα κατόπιν καθιστάμενος 50)ο διὰ εἰσόδημα 700000 δρχ. καὶ φθάνει τὰ 76)ο καὶ ἄνω διὰ τὰ μείζονα εἰσοδήματα, παρέχων οὕτω μοναδικὸν παράδειγμα ταχύτητος προοδευτικότητος, ὅπερ δίδει τὴν ἐξήγησιν τόσον εἰς τὴν εὐλογον ἀπορίαν τοῦ κ. Α. Ἀγγελοπούλου, πῶς δηλαδὴ εἶναι δυνατὸν μόνον 289 ἄτομα νὰ δηλώσουν ἐν Ἑλλάδι εἰσόδημα ἀνώτερον τῶν 400.000 δρχ. (Ἀγγελοπούλου ἔ.ἄ. σ. 321), ὅσον καὶ εἰς ἐκείνην τοῦ κ.

ΠΙΝΑΞ II

Είσοδημα	Έμμεσοι φόροι	Άμεσοι φόροι		Συνολικός φορολογικός συντελεστής
		Καθαράς Προσόδου	Είσοδήματος	
26.200	0,366	0,089	—	0,455
32.400	0,279	0,103	—	0,382
42.000	0,221	0,114	—	0,335
54.000	0,226	0,122	—	0,348
66.000	0,217	0,129	—	0,346
80.000	0,203	0,137	—	0,340
100.000	0,195	0,146	—	0,341
120.000	0,188	0,154	0,002	0,344
160.000	0,182	0,167	0,005	0,354
200.000	0,178	0,179	0,010	0,368
250.000	0,174	0,189	0,020	0,383
300.000	0,172	0,203	0,028	0,403
400.000	0,169	0,216	0,045	0,430
500.000	0,168	0,231	0,058	0,457
600.000	0,166	0,243	0,072	0,481
800.000	0,164	0,264	0,093	0,521
1.000.000	0,162	0,281	0,108	0,551
1.500.000	0,162	0,309	0,128	0,599
2.000.000	0,161	0,310	0,150	0,621
2.500.000	0,160	0,320	0,160	0,685
4.000.000	0,160	0,340	0,185	0,685
ὕπερ τὰ 5 ἐκ.	0,160	0,350	0,250+..	0,760+..

Σμπαρούνη, πῶς μόνον 23 φορολογούμενοι ἐδήλωσαν ἐν Πειραιεῖ εἰσόδημα 25000 δρ. τῷ 1930—31 (Sbarounis, L'impôt sur le revenu en Grèce, 1933, 297). Διότι, ἐνῶ τὸ ὅλον σχεδὸν τῶν 450)ο τοῦ φόρου ἐπὶ τῶν μικρῶν εἰσοδημάτων εἰσπράττεται διὰ τῆς ἐπισχέσεως εἰς τὴν πηγὴν καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ διαφύγῃ τὴν φορολογίαν, φαντάζεται τις εὐκόλως τὰς βαρυτάτας συνεπειάς, ἅς θὰ εἶχεν ἐπὶ τῆς Ἑθν. Οἰκονομίας ἢ τυχὸν εἰλικρινῆς προσωπικῆς δήλωσις τῶν μεγάλων εἰσοδημάτων, εἰς ἣν κυρίως στηρίζεται ὁ φόρος, ὅταν τοιοῦτος δημευτικὸς τοῦ εἰσοδήματος φορολογικὸς συντελεστής ἀπειλῇ αὐτά.

Ἄνεξαρτήτως δέ, ὡς εἶδομεν προηγουμένως, τῆς ὑπὸ τοῦ τοιούτου φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἀπορροφήσεως ὀλοκλήρου τῆς εἰσφορικῆς ἰκανότητος, καθίσταται δῆλον ὅτι, ἀντὶ ὁ φόρος ν' ἀπορροφᾷ ἀνάλογον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ πάντοτε, ποσοστὸν τῆς εἰσφορικῆς ἰκανότητος, ἥτις ἐκρίθη ὡς παριστῶσα τὴν δύναμιν ἐκάστου φορολογουμένου, τούναντίον τὸ ποσοστὸν τοῦτο ποικίλλει οὕτως, ὥστε ν' ἀποβαίνῃ αὐτόδηλος ἢ παραβίασις τῆς παγκοσμίως ἀνεγνωρισμένης ἀρχῆς τῆς ἀναλόγως πρὸς τὰς δυνάμεις ἐκάστου εἰσφορᾶς.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ εἰδικὴ ἀπασχόλησις μὲ τὴν μορφήν τοῦ

συντελεστοῦ τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καθίσταται ματαία, καίτοι τόσον συνήθης, ἀφοῦ ὁ φόρος οὗτος, ἀποκτήσας ἀπλῶς ταμειυτικὸν χαρακτῆρα μόνον, ὡς συνεργὸς εἰς τὴν τοιαύτην πρωτοφανῆ μορφήν τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ δύναται νὰ θεωρηθῆ.

VII. Ὁ συνολικὸς φορολογικὸς συντελεστὴς ὁ παρεχόμενος ὑπὸ τοῦ παραπλεύρως πίνακος, ὅστις ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ ἔναντι αὐτοῦ εἰσόδημα, παριστᾷ ποσοστὸν τοῦ εἰσοδήματος περιλαμβανόμενον ἐν αὐτῷ ὡς φόρον. Ἐὰν ἐπομένως ἠθέλομεν νὰ εὔρωμεν τὸ εἰσόδημα ὅπερ ἀπομένει μετὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου, θὰ ἔδει νὰ ἀφαιρέσωμεν τὸν φόρον τοῦτον ἀπὸ τὸ εἰσόδημα.

Ὁ ἔλεγχος οὕτω τοῦ κρατοῦντος ἑλληνικοῦ φορολογικοῦ συστήματος ἐπὶ τῆ βάσει τῆς εἰσφορικῆς ἰκανότητος θὰ συνετελεῖτο, ὑπολογιζόμενου εἰς ἑκατοστὰ τοῦ εἰσοδήματος τοῦ ἀπομένοντος ἐκ τοῦ εἰσοδήματος διὰ τὴν κατανάλωσιν, παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ ἀποταμίευσιν ἀνὰ ἕκαστον μέγεθος εἰσοδήματος, μετὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀφαίρεσιν τοῦ εἰς αὐτὸ ἀντιστοιχοῦντος ποσοῦ τῶν φόρων.

Πρὸς τοῦτο θεωρουμένης τῆς εἰς ἕκαστον μέγεθος εἰσοδήματος εἰσφορικῆς ἰκανότητος I ὡς τοῦ ἀνωτάτου ὀρίου εἰς ὃ δύναται νὰ φθάσῃ ὁ φόρος, θὰ ἔδει εἰς τὴν ἐξίσωσιν (2) νὰ δώσωμεν εἰς τὸ ὡς ἄνω ὑπολογιζόμενον καθαρὸν εἰσόδημα τὰς διαφόρους τιμὰς αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν εἰσφορικὴν ἰκανότητα I τὰς τιμὰς τοῦ συνολικοῦ φόρου, ὡς αὗται ἐξήχθησαν ἀνωτέρω, ὅποτε λαμβάνομεν ὑπόλοιπόν τι, ὅπερ παριστᾷ τὸ ἄθροισμα $\kappa + \pi + \epsilon$ τοῦ τύπου (2). Ἐὰν ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τούτου, δηλαδή τοῦ $\kappa + \pi + \epsilon$, ἀφαιρέσωμεν τὴν κατανάλωσιν κ , ἐφ' ὅσον αὕτη εἶναι μικροτέρα τοῦ ἄθροίσματος τούτου, θὰ εὔρωμεν τὸ ἀπομένον καὶ εἰς τὸ εἰσόδημα τοῦτο ἀντιστοιχοῦν $\pi + \epsilon$, δηλαδή τὸ παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ τὴν ἀποταμίευσιν. Ἐὰν ὅμως ἡ κατανάλωσις εἶναι μείζων τοῦ ἄθροίσματος τούτου, τότε προφανῶς οὐ μόνον οὐδὲν ἀπομένει διὰ παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ ἀποταμίευσιν, ἀλλὰ καὶ ἡ κατανάλωσις διὰ τὴν ζωὴν κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ μειωθῆ, τοῦθ' ὅπερ ἄγει εἰς ἀναμφισβήτητον, προκειμένου περὶ τῶν πτωχῶν ἰδίως τάξεων, φυσικὴν αὐτῶν ἐξάντλησιν.

Οὕτω, ἡ ἐξίσωσις (2)

$$I = E - (\kappa + \pi + \epsilon)$$

ἐπιλυομένη πρὸς $(\kappa + \pi + \epsilon)$ παρέχει:

$$(11) \quad \kappa + \pi + \epsilon = E - I$$

ἔνθα ὡς τιμὴ τῆς κ δὲν πρέπει νὰ λαμβάνηται ἢ ὑπὸ τῆς Γεν. Στατι-

στικῆς ὑπηρεσίας μετρηθεῖσα, ἀλλ' αὕτη ἡλαττωμένη κατὰ τοὺς ἐμμέσους φόρους, οἵτινες περιλαμβάνονται ἤδη εἰς τὸ συνολικὸν ποσὸν φόρων τῆς εἰσφορικῆς ἰκανότητος. Ἡ καθαρὰ κατανάλωσις παρέχεται ὑπὸ τοῦ τύπου (4)'.
 Ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν τὸ εἰς ἕκαστον μέγεθος εἰσοδήματος ποσὸν τοῦ ἀθροίσματος $\kappa + \pi + \epsilon$, δηλαδή τὴν κατανάλωσιν, παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ ἀποταμίευσιν, εἶτα δ' ἀφαιροῦντες τὴν ὡς ἄνω καθαρὰν κατανάλωσιν, νὰ εὕρωμεν τὸ παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ ἀποταμίευσιν. Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὑπολογισμοῦ φέρονται ἐν τῷ κάτωθι πίνακι III.

ΠΙΝΑΞ III.

Εἰσόδημα E	Φορολογικὸς συνολικὸς συντελεστῆς	Φόροι συνο- λικῶς (ἀνώ- τερον ὄριον εἰσφορ. ἰκαν. I	Ἄθροισμα $\kappa + \pi + \epsilon$	Κατανάλωσις (καθαρά)	Παραγωγικ. κεφάλαιον καὶ ἀποταμίευσιν $\pi + \epsilon$	$\pi + \epsilon$ ὡς ποσοστὸν τοῦ εἰσοδήμ.
26.200	0,455	11.920	14.280	16.630	- 5350	- 0,204
32.400	0,382	12.375	20.024	24.060	- 4030	- 0,126
42.000	0,335	14.070	27.500	27.500	+ 430	+ 0,012
54.000	0,348	18.792	35.200	33.800	+ 1400	+ 0,026
66.000	0,346	22.836	43.250	41.560	+ 2700	+ 0,044
80.000	0,340	27.200	52.800	48.000	+ 4800	+ 0,060
100.000	0,341	34.100	65.900	56.400	+ 9500	+ 0,095
130.000	0,347	45.050	84.950	71.700	+ 13250	+ 0,112
180.000	0,361	62.980	117.050	94.000	+ 23000	+ 0,128
250.000	0,383	95.750	154.250	123.000	+ 31250	+ 0,124
400.000	0,430	172.000	228.000	182.000	+ 46000	+ 0,115
600.000	0,481	288.850	311.200	264.000	+ 47206	+ 0,065
900.000	0,536	483.400	416.600	356.000	+ 60606	+ 0,067
1.500.000	0,599	898.500	601.500	543.000	+ 58400	+ 0,034
2.500.000	0,680	1.600.000	900.000	830.000	+ 70006	+ 0,028
4.000.000	0,685	2.700.000	1.300.000	1.230.000	+ 70000	+ 0,017

Τὰ συμπεράσματα ἅτινα ἀντλοῦνται ἐκ τοῦ πίνακος τούτου εἶναι ἐξαιρετοῦ σημασίας.

Ἐφ' ὅσον ἡ μόνη ἀκριβῆς μέθοδος ἐξ ὅλων τῶν χρησιμοποιηθεισῶν (Angelopoulos, Charges fiscales, 1932) ὑπολογισμοῦ τῆς φοροπιέσεως συνίσταται εἰς τὴν λεπτομερῆ κατὰ μέγεθος εἰσοδήματος ἐκτίμησιν τῶν φορολογικῶν βαρῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀπομένον μέρος τοῦ εἰσοδήματος διὰ τὴν διατήρησιν τῆς φυσικῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς (κατανάλωσις, παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ ἀποταμίευσιν), τὰ ἀποτελέσματα, εἰς ἃ κατελήξαμεν κατόπιν πράγματι ἐπιμόνου προσπάθειας εἶναι τὰ μόνα ἅτινα παρέχουν τὸ ἀληθὲς μέτρον τῆς φοροπιέσεως ἐν τῇ χώρᾳ, μολονότι ὅπως φθάσωμεν εἰς

αὐτὰ ἠναγκάσθημεν νὰ στηριχθῶμεν εἰς ὑποθέσεις τινὰς κατὰ τὴν διαδρομὴν ἡμῶν, αἵτινες πάντως δὲν ἐπηρεάζουν οὐσιωδῶς τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα.

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου συνάγεται ὅτι ἐν Ἑλλάδι καὶ λόγῳ τῆς φορολογίας :

Α') Ἐτήσιον εἰσόδημα 26.200 ἕως 32.400 δρχ. εἶναι ἀνεπαρκές, οὐ μόνον ὅπως ἀφήσῃ παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ ἀποταμίευσιν, ἀλλὰ ἀκόμη ὅπως ἀντικρυσθῇ αὐτὴ ἢ ἀπαραίτητος κατανάλωσις διὰ τὴν συντήρησιν εἰς τὴν ζωὴν. Ἐπομένως τὸ ἔλλειμμα τοῦ εἰσοδήματος ἀπὸ 0,20 ἕως 0,12 τοῦ εἰσοδήματος τούτου, καλύπτεται κατ' ἀνάγκην α) ἀπὸ τὴν πίστιν ἢ κάλλιον τὴν κατάχρησιν τῆς πίστεως, β) ἀπὸ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὰς ὀργανώσεις ἀλληλοβοηθείας γ) ἀπὸ τὸ λαθρεμπόριον, δ) διὰ μειώσεως τῶν εἰς τὴν κατηγορίαν καταναλώσεως Ε' (διάφορα εἶδη) ἀναγομένων εἰδῶν (καπνοῦ, κλπ.) καὶ ε) ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην Ε' περιλαμβάνονται δαπάναι τινὲς αἵτινες ἀφοροῦν μᾶλλον τὸ παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ τὴν ἀποταμίευσιν (συνδρομὴ σωματείων, κλπ.).

Β) Ἀπὸ εἰσοδήματος 4200 δρχ. ἔτησίως καὶ ἄνω ἀπομένει ποσόν τι διὰ παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ ἀποταμίευσιν ἀρχόμενον ἀπὸ 0,012 τοῦ εἰσοδήματος, αὐξάνον εἶτα μέχρι 0,128 δι' εἰσόδημα 180.000 δρχ., ἵνα ἀρχίσῃ μειούμενον ἐκεῖθεν καὶ φθάσῃ τὰ 0,017 διὰ εἰσόδημα 4.000.000 δρχ.

Ὅπως ἤδη συλλάβωμεν ἰδέαν τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ ἀπομένοντος τούτου ποσοῦ διὰ παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ ἀποταμίευσιν, ἀρκεῖ νὰ εὕρωμεν καὶ συγκρίνομεν τὸ ποσοστὸν ὀλοκλήρου τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ὅπερ ἀντιπροσωπεύει τὸ ἄθροισμα ἀνὰ εἰσόδημα παραγωγικοῦ κεφαλαίου καὶ ἀποταμιεύσεων πρὸς ἐκεῖνο τῶν ἄλλων Κρατῶν.

Ἐκ τῆς στατιστικῆς τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος (Ἀγγελοπούλου ἔ. ἀ., σ. 322) διὰ τὸ 1930—31 συνάγονται οἱ ἑξῆς ἀριθμοὶ εἰσοδηματιούχων.

Εἰσόδημα μέχρι	Ἀριθμὸς φορολογουμένων
100 χιλ.	8880
125	6359
150	4175
200	2217
300	898
500	289
1 ἑκατ.	56
2 »	7
5 »	1

Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰσοδηματιούχων τῶν ἐχόντων εἰσόδημα κατώτερον τῶν 100 χιλ. δύναται, με προσέγγισιν ἀνάλογον πρὸς τὸ θέμα, νὰ συναχθῆ ἔκ τῆς προεκτάσεως τῆς γνωστῆς καμπύλης τοῦ Pareto, ἣτις κατὰ τὴν μέθοδον ἣν χρησιμοποιοῖ ὁ Benini (*Statistica Metodologica*, 185) καθίσταται:

$$\log y = 15,80491 - 2,355 \log x$$

ἐνθα y εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐχόντων εἰσόδημα ἀνώτερον τοῦ x .

Διὰ $x=80000$ ἔχομεν $y=18120$, διὰ $x=66.000$, ἔχομεν $y=28220$, διὰ $x=54.000$ ἔχομεν $y=45.820$ καὶ διὰ $x=42000$, δηλαδή τὸ εἰσόδημα, ἀφ' οὗ ἀρχεται ἀπομένον παραγωγικόν τι εἰσόδημα, ὡς φαίνεται εἰς τὸν πίνακα LV, ἔχομεν $y=82800$. Οὕτω δυνάμεθα νὰ συμπληρώσωμεν τὸν στατιστικὸν πίνακα ὡς ἑξῆς:

ΠΙΝΑΞ IV

Εἰσόδημα	Ἀριθμὸς εἰσοδηματιούχων	Εἰσόδημα		Ποσοστ. παραγ. κεφαλαίου καὶ ἀποταμ.	Παραγωγ. κεφαλαίων καὶ ἀποταμίευσις
42— 54 χ.	36.980	36980X	48000=1.775.040.000	0,018	39,9
54— 66	17.600	17600X	60000=1.056.600.000	0,038	40,1
66— 80	10.100	10100X	73000= 777.300.000	0,052	40,4
80—100	9.240	9240X	90000= 813.600.000	0,075	65,0
100—125	2.485	2485X	112500= 279.762.000	0,102	28,0
125—150	2.220	2220X	137500= 307.250.000	0,128	43,8
150—200	1.958	1958X	175000= 342.650.000	0,128	43,8
200—300	1.319	1319X	250000= 329.750.000	0,124	36,8
300—500	609	609X	400000= 543.600.000	0,115	56,6
500—1 ἑκατ.	233	233X	750000= 174.750.000	0,067	11,9
1 ἑκ.—5 »	49	49X	1500000= 73.500.000	0,034	2,5
2 ἑκ.—5 »	6	6X	2500000= 15.000.000	0,028	0,4
ἄνω τῶν 5 »	1	1X	5000000= 5.000.000	0,017	0,1
			6.488.400.000		389,0

Ἐντεῦθεν φαίνεται ὅτι τὸ ἀπομένον μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν φόρων καὶ τῆς καταναλώσεως ἔκ τοῦ εἰσοδήματος μέρος αὐτοῦ, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς παραγωγικὸν κεφάλαιον καὶ ἀποταμίευσις, ἀνέρχεται εἰς $389:6488=0,06$ μόνον τοῦ συνολικοῦ εἰσοδήματος ὅπερ ἔχει δηλωθῆ, ἦτοι τῶν 6488400000.

Ὅταν δὲ ἀναλογισθῆ τις ὅτι εἰς οὐδὲν ἄλλο κράτος φαίνεται ὅτι τὸ παραγωγικὸν κεφάλαιον κατῆλθέ ποτε κάτω τοῦ 10ο, ἀλλὰ κατὰ τινὰς ἰσχυρισμούς, τούναντίον, τείνει νὰ φθάσῃ ἴσως ἐνιαχοῦ τὰ 34ο (Gini, *Patologia Econom.* 1933), ἐνῶ παρ' ἡμῖν τοῦτο μετὰ τῆς ἀποταμιεύσεως μόλις φθάνει τὰ 6ο ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, συνάγει ἀσφαλὲς πλέον τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ φορολο-

γία ἐν Ἑλλάδι εἶνε τόσο βαρεῖα, ὥστε νὰ καταδικάζῃ τὸν ἑλληνικὸν λαὸν εἰς διηνεκῆ πτωχείαν, στεροῦσα αὐτὸν τῶν μέσων τῆς ἀμύνης ἐν τῷ διεθνεῖ οἰκονομικῷ συναγωνισμῷ διὰ τὴν ζωὴν.

VIII. Ἡ περίεργος αὕτη μορφή τοῦ ἑλληνικοῦ συνολικοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, ἐμφανίζουσα τὸ φορολογικὸν ἡμῶν σύστημα ξένον πρὸς τοὺς ἐπιστημονικῶς ἀνεγνωρισμένους κανόνας τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας, ἀμελεῖ πρωτίστως τὴν ἀρχὴν τῆς φορολογικῆς ἰσότητος, ἀφοῦ προφανῶς τὰ ἄτομα δὲν εἰσφέρουν ἀναλόγως πρὸς τὰς δυνάμεις των, συνεπάγεται δὲ ἀναμφιβόλως πλημμελῆ ἀφ' ἐνὸς κατανάλωσιν διὰ τὴν ζωὴν τῶν πτωχῶν ἰδίως τάξεων, καταστροφὴν δ' ἀφ' ἑτέρου κεφαλαίων τῆς πλουσιωτέρας τάξεως, ὅπως ἐκ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν δημιουργηθοῦν εἰς χεῖρας ἀναποδείκτου ἰκανότητος ἄλλα κεφάλαια μὲ ἀγνώστους καὶ ἀβεβαίας κατευθύνσεις.

Τοῦτο συμβαίνει, διότι οὐ μόνον οὐδέποτε ἐξητάσθη ἡ μορφή τοῦ συνολικοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, εἰς ὃν ἀντανακλᾷ ὀλόκληρος ἡ φορολογικὴ δραστηριότης τοῦ Κράτους, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ μορφή αὕτη, οὔσα ἡ συνισταμένη τῶν διαφόρων εἰδικωτέρων συντελεστῶν, ὑφίσταται ἐκάστοτε ἀντανακλωμένας ἐπ' αὐτῆς ὅλας ἐκείνας τὰς μεταβολάς, ἅς ὑφίστανται διαρκῶς· οἱ εἰδικώτεροι οὔτοι συντελεσταί, μεταβολάς, αἵτινες ἐπέρχονται αὐθαιρέτως καὶ σπασμωδικῶς ὑπὸ τὴν βίαν διαφόρων ἀναγκῶν, ταμιευτικῶν, προστατευτικῶν τῆς παραγωγῆς, ἢ τοῦ νομίματος κλπ. ἀλλὰ καὶ προστατευτικῶν τῶν συμφερόντων διαφόρων ἐκάστοτε κοινωνικῶν τάξεων, εἰς τὴν εἰδικωτέραν ὑποστήριξιν τῶν ὁποίων προκαλεῖ συνήθως παρερμηνευόμενον τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα. Ὑποθέτω δὲ ὅτι ἰσομοίαν ἀδιαφορίαν πρὸς τὸν συνολικὸν φορολογικὸν συντελεστήν θ' ἀπεδείκνυεν ἡ καθ' ὅμοιον τρόπον ἐξέτασις τοῦ φορολογικοῦ συστήματος καὶ ἄλλων πλὴν τῆς Ἑλλάδος Κρατῶν. Εἰς πολιτείαν ὅμως ὁμαλῶς καὶ ἐλευθέρως τῷ ὄντι λειτουργοῦσαν, δηλαδὴ ἐπιδιώκουσαν τοὺς σκοπούς της μὲ βάσιν τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην, τὴν ὁποίαν μόνον ἡ αὐστηρὰ προσαρμογὴ εἰς τοὺς κανόνας τῆς Δημ. Οἰκονομίας ἐξασφαλίζει, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν πρέπει νὰ παρορᾶται ἡ σημασία τῆς ἐξελίξεως τοῦ συνολικοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, ἥτις μόνον παρέχει τὴν ἀσφάλειαν ὅτι οὐδεὶς σχετικῶς ἀδικεῖται ἐκ τοῦ φόρου καὶ ὅτι πάντες εἶναι ἴσοι ἐναντι ἀλλήλων, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ πραγματικὸν θεμέλιον τῶν συγχρόνων κοινοβουλευτικῶν πολιτευμάτων.

Παραλλήλως ὅμως πρὸς τὴν πρωτοφανῆ ταύτην καὶ ἀντικοινωνικὴν μορφήν τοῦ συνολικοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ, καὶ τὸ ὕψος

αὐτοῦ ἔχει λάβει τιμὴν, ἥτις, ὡς εἶδομεν, μειοῦσα τὴν κατανάλωσιν κάτω τοῦ ἀπαραιτήτου διὰ τὴν συντήρησιν εἰς τὴν ζωὴν τῶν πτωχῶν τάξεων, στερεῖ ταῦτοχρόνως τὴν χώραν τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ προκοπὴν παραγωγικῶν κεφαλαίων καὶ ἀποταμιεύσεως. Οὐδὲ ἀπώκνησεν ἡ χώρα αὕτη νὰ αὐξάνη διαρκῶς τοὺς φορολογικοὺς τῆς συντελεστὰς μέσῳ τῆς σοβούσης οἰκονομικῆς κρίσεως, ἣν οὕτω ἐπέτεινε καὶ ἥτις ἀντιθέτως ἔδει ν' ἀντιμετωπισθῆ διὰ μείωσιν τῶν φόρων. Οὕτω παρωράθη τὸ γεγονός, ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν ἐμφανίζεται πρόδηλος αὐξήσις τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἢ ὑπάρχουσα σήμερον φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις, ἀνεξαρτήτως ἀκόμη τῆς προσφάτου αὐξήσεώς τῆς, συνεπάγεται ἀναποδράστως μείωσιν τῆς καταναλώσεως διὰ τὴν ζωὴν τῶν πτωχῶν τάξεων, μείωσιν τοῦ παραγωγικοῦ κεφαλαίου τῆς χώρας, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ ὅθεν καὶ τὸ Κράτος ἀντλεῖ τοὺς πόρους του, μείωσιν καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως, χωρὶς τουλάχιστον αὕτη νὰ περιέρχεται εἰς τὸ Κράτος, ὡς συμβαίνει ἐν Ρωσσίᾳ, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ φθειρήται παντοειδῶς, κακῶς εἰς ἄλλας χεῖρας μετογγιζομένη καὶ διὰ τοῦ ἀσκόπως διογκουμένου ὁσημέραι κρατικοῦ ὀργανισμοῦ ἀναλισκομένη. Οὕτω καὶ ὁ κ. Σμπαρούνης ὁμολογεῖ ὅτι εἶνε ἀφόρητοι οἱ σημερινοὶ φορολογικοὶ συντελεσταὶ (ἔ. ἀ. 341).

Εὐτυχῶς ὅμως, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ἡ ἐλληνικὴ οἰκονομία δὲν ὑφίσταται τὸ βάρος ὡς τοῦτο ὑπελογίσθη ἀνωτέρω, διὰ τοῦ ὁποίου πρὸ πολλοῦ θὰ εἶχεν αὕτη καμφθῆ ὀριστικῶς. Ἡ οἰκονομία ἐκάστης χώρας γνωρίζει ἀφ' ἑαυτῆς νὰ ἀμύνεται κατὰ πάσης ἐναντίον τῆς ἐπιβουλῆς καὶ ὡς ἀσφαλὲς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀμυντικὸν ὄπλον, ἐκτὸς τῆς ἐξόδου εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἣν προκαλεῖ ὁ ὑπερβολικὸς συνολικὸς φορολογικὸς συντελεστῆς (Nitti, *Prinz. di Scienza delle Finanze*, § 11), ἔχει παρ' ἡμῖν ἐφεύρει διαφόρους τρόπους διαφυγῆς, διὰ τῆς λαθρεμπορίας, τῶν ἀνακριβῶν δηλώσεων, τῶν φορολογικῶν διευκολύνσεων, ἐξουδετερουσῶν τὰ τεράστια ἀπολειπόμενα κατ' ἔτος ἐνεργητικὰ ὑπόλοιπα τῶν λογαριασμῶν τοῦ Κράτους, κλπ. Οὕτω δέ, λόγῳ τοῦ ὑπερόγκου τοῦ φορολογικοῦ βάρους, τὰ ἐφευρισκόμενα μέσα διαφυγῆς κατήντησε ν' ἀποτελοῦν εὐεργετικὸν μέσον διὰ τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας καὶ ἡ φορολογικὴ καταδολίευσις, παρὰ τὸν ἀτιμωτικὸν αὐτῆς χαρακτήρα, νὰ παρουσιάσῃ διὰ τὴν ζωὴν τῆς χώρας σωτηρίαν παρηγορίαν, εἰς ἣν καὶ μόνον ὀφείλεται τὸ γεγονός, ὅτι, παρὰ τὸ ἀβάστακτον φορολογικὸν βάρος, ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ ζῆ ἡ ἐθνικὴ οἰκονομία καὶ μετ' αὐτῆς καὶ ὁλόκληρος ἡ χώρα καὶ τὸ Κράτος.